Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

СҮРӨТ ӨНӨРҮ

2

Жалпы орто билим берүүчү мектептердин
2-классы үчүн окукуу китеби

Өзбекстан Республикасынын Элге билим берүү министрлиги тарабынан басууга сунушталган

Жаңы басылым

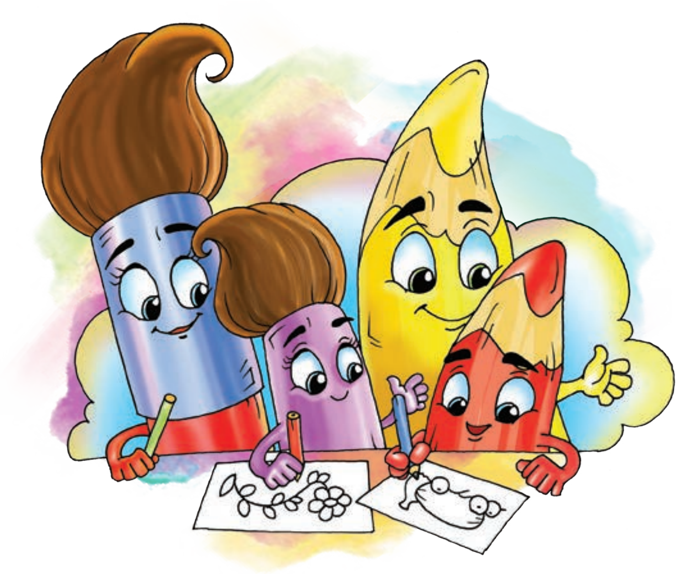

Ташкент – 2021

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

УУК 75(075.3)
КБК 85.1я72
С 90

Түзүүчүлөр:
Кудрат Мирахмедов, Барна Юнусова, Нурман Бердиев

Жооптуу редактор:
Аскарали Сулайманов

Рецензенттер:

Рустам Худайберганов – Камалиддин Бекзат атындагы улуттук сүрөтчүлүк жана дизайн институту профессору, Өзбекстан эл сүрөтчүсү.

Зиядулла Бабамурадов – Ташкент архитектура жана курулуш институтунун сүрөт өнөрү кафедрасынын башчысы, доцент.

Дилшад Хайтметов – Камалиддин Бекзат атындагы улуттук сүрөтчүлүк жана дизайн институтунун көркөм керамика жана архитектуралык эстеликтердин жасалгасын оңдоо кафедрасынын башчысы.

Наила Вахобова – Ташкент шаары Янгихаёт районундагы 32-сандуу жалпы орто билим берүүчү мектептин сүрөт өнөрү жана чийүү предмети мугалими.

Мадина Абдумавлиянова – Ташкент шаары Юнусабад районундагы 32-сандуу жалпы орто билим берүүчү мектептин сүрөт өнөрү жана чийүү предмети мугалими.

Шарттуу белгилер:

– үйрөнөбүз!

– сабактын аякталышы

– тапшырма

– үйгө тапшырма

– суроолор

– боёлбосун

Республикалык максаттуу китеп фонду каражаттары эсебинен басылды.

Оригинал макет жана дизайн концепциясы Республикалык билим берүү борбору тарабынан даярдалды.

ISBN 978-9943-7475-1-7
© Республикалык билим берүү борбору, 2021

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

МАЗМУНУ

Киришүү 4

1-БАП. ГРАФИКА

1-тема. Ак жана кара түстө панданын сүрөтүн тартуу 6
2-тема. Ташбаканын сүрөтүн тартуу 8
3-тема. Таранчынын сүрөтүн тартуу.................................. 10
4-тема. Жалбырактардан жол сымал оймо-чийме тартуу 12
5-тема. «Күзгү гүлдөр» темасында сүрөт тартуу 14
6-тема. «Бийиалма жана алмурут» темасында сүрөт тартуу 16
7-тема. «Дарактардын күзгү көрүнүшү» темасында сүрөт тартуу 18
8-тема. 1-текшерүү иши. «Күзгү пейзаж» темасында сүрөт тартуу 20
9-тема. «Жамгыр» темасында сүрөт тартуу 21

2-БАП. АЙКЕЛЧИЛИК (СКУЛЬПТУРА)

10-тема. «Шайыр сегиз буттуулар» айкелдерин жасоо.............................. 26
11-тема. «Деңиз жылдызынын» айкелин бөртмө усулда иштөө........... 28
12-тема. «Крабдын» айкелин жасоо . 30
13-тема. «Деңиз атынын» айкелин жасоо.................................. 32
14-тема. «Алтын балыктын» айкелин жасоо.................................. 34
15-тема. 2-текшерүү иши. «Суу астындагы падышалык» темасында бөртмө усулунда көрүнүш иштөө 36
16-тема. «Дельфиндин» айкелин жасоо.................................. 37

3-БАП. ЖИВОПИСЬ

17-тема. «Мекениме кызмат кыламын» темасында сүрөт иштөө 42
18-тема. Түстөр керемети 44
19-тема. «Кар учкундарынын» сүрөтүн иштөө 46
20-тема. «Кыш пейзажы» темасында сүрөт иштөө 48
21-тема. «Кышкы оймо-чиймелер» темасында сүрөт иштөө 50
22-тема. Айгүл жана жалбырактардын элементтеринин негизинде оймо-чийме иштөө 52
23-тема. «Өрүк гүлдөгөндө» темасында сүрөт иштөө 54
24-тема. «Жазгы гүлдөр» темасында сүрөт иштөө... 56
25-тема. 3-текшерүү иши. «Керемет жазгы табият» темасында сүрөт иштөө 58
26-тема. «Гүлдөр дүйнөсүнө саякат» темасында сүрөт иштөө 59

4-БАП. КОМПОЗИЦИЯ

27-тема. «Светофор» темасында композиция иштөө 64
28-тема. «Велосипедчи» темасында композиция иштөө 66
29-тема. «Жолдун кесилишиндеги автомобиль» темасында композиция иштөө 68
30-тема. «Жүк машинасы» темасында композиция иштөө........... 71
31-тема. «Вертолёт жана самолёттордун учушу» темасында композиция иштөө........... 72
32-тема. «Деңиз кемелери» темасында композиция иштөө 74
33-тема. 4-текшерүү иши. «Транспорт» темасында композиция иштөө 76
34-тема. «Менин каникулдагы саякатым» темасында композиция иштөө 77

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

КИРИШҮҮ

Урматтуу окуучу! Сен 1-класста «Сүрөт өнөрү» окуу китеби аркылуу «Графика», «Айкелчилик», «Живопись» жана «Композиция» темалары боюнча башталгыч маалыматтарды үйрөндүң. Сен сүрөт иштөө, фигураларды боёо, чоподон жана пластилинден жаныбарлардын формаларын жасоо боюнча практикалык көнүккөндүктөргө ээ болдуң.

2-класста да кызыктуу темаларды үйрөнүп, живопись жана айкел жасоодо жаңы көнүккөндүктөрдү пайда кыласың.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1-БАП
ГРАФИКА

Графика – көркөм искусствонун бир түрү. Графикада сүрөт негизинен ак-кара түстө болот.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1-тема

АК ЖАНА КАРА ТҮСТӨ ПАНДАНЫН СҮРӨТҮН ТАРТУУ

Панда Кытайда жашайт. Анын бою 1,2–1,5 метрге чейин, салмагы 17–160 кг айланасында болот. Ал бамбук жана өсүмдүктөр менен азыктанат.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Панданын көрүнүшүн ырааттуулук негизинде тарт

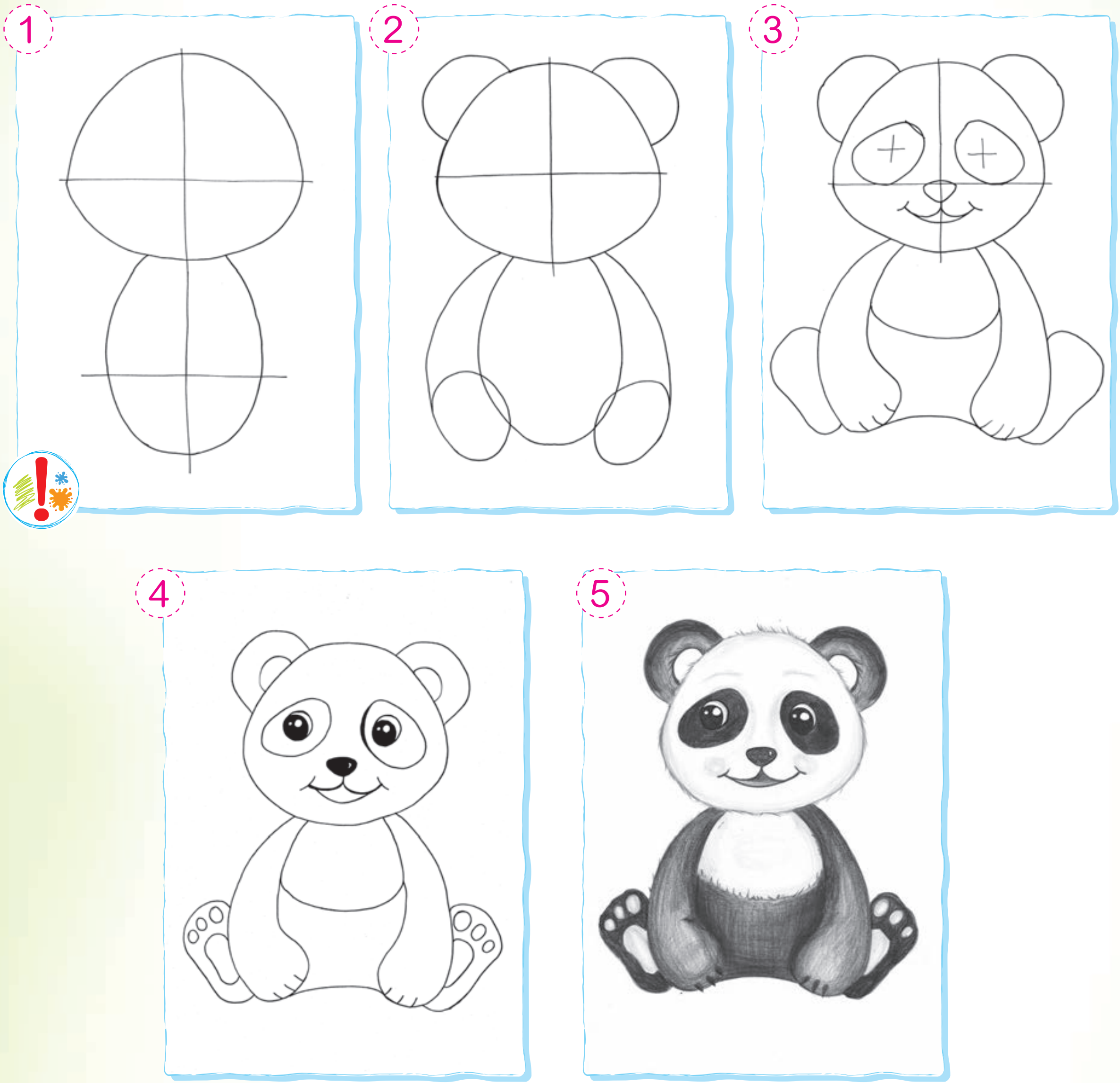

Панданын көрүнүшүн иш дептерине ырааттуулук негизинде тарт.

1. Панда кайда жашайт?
2. Панданын сүрөтүн чийүүдө кандай геометриялык фигурадан колдонобуз?

Панданы графика усулунда чийип, аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

2-тема ТАШБАКАНЫН СҮРӨТҮН ТАРТУУ

Ташбакалар кургактыкта жана сууда жашайт. Терисинин түсү төрөлгөн жана жашаган жерине жараша болот. Ал жашыл, күрөң же тегиз эмес сары тактуу да болушу мүмкүн.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Ташбаканын сүрөтүн тартуунун баскычтары

1

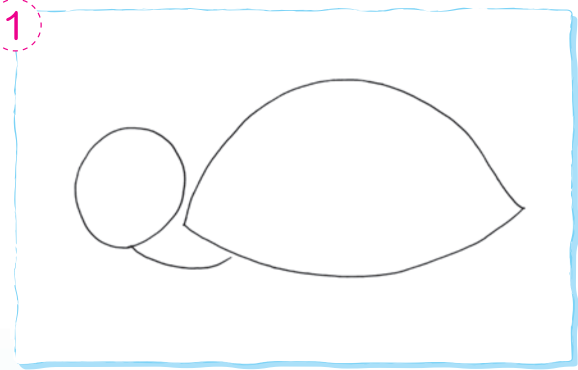

2

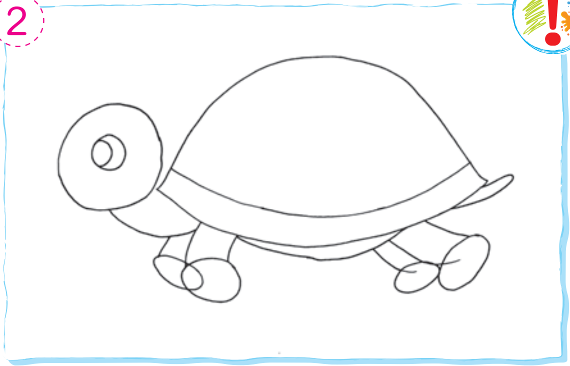

3

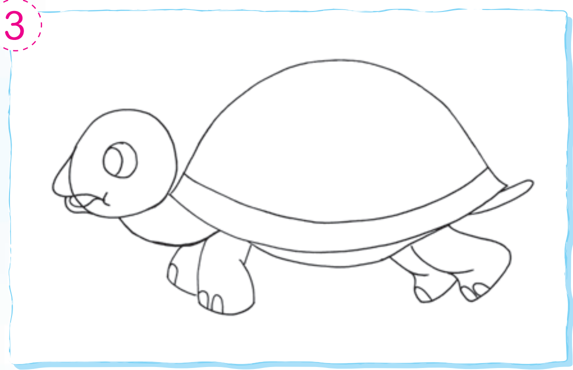

4

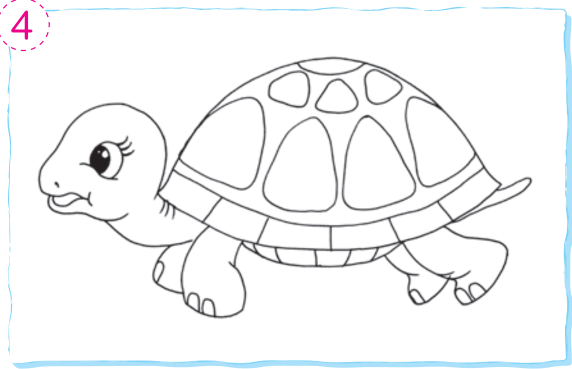

5

Ташбаканын көрүнүшүн иш дептерине ырааттуулук негизинде тарт.

1. Ташбака жөнүндө кызыктуу маалымат тап.
2. Ташбаканын сүрөтү кандай фугуралардан турат?

Ташбаканын сүрөтүн графика усулунда тартып,аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3-тема ТАРАНЧЫНЫН СҮРӨТҮН ТАРТУУ

Таранчы (чымчык) – кичинекей куш. Салмагы 35 граммдан ашпайт. Узундугу 16 см тегерегинде болот. Таранчылар негизинен курт-кумурскалар менен азыктанат.

Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Таранчынын көрүнүшүнүн иштөө ырааттуулугу

1

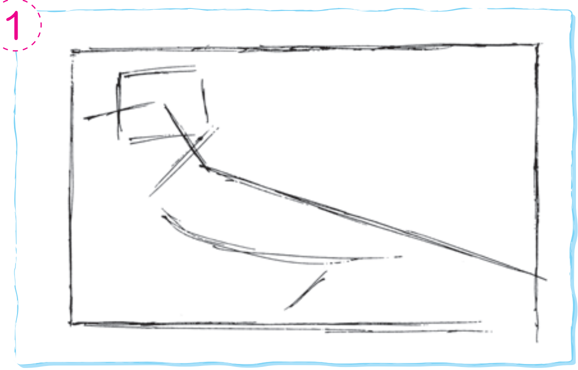

2

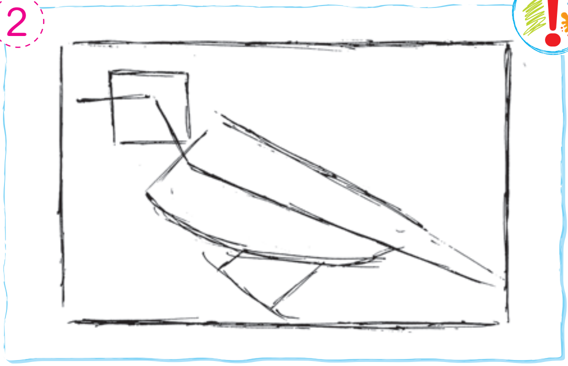

3

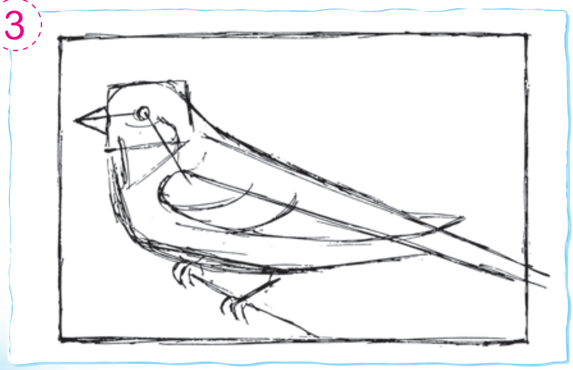

4

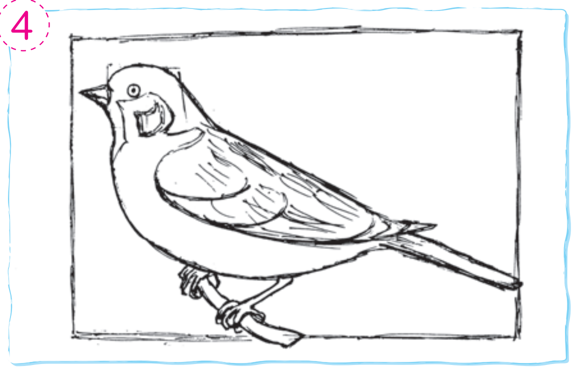

5

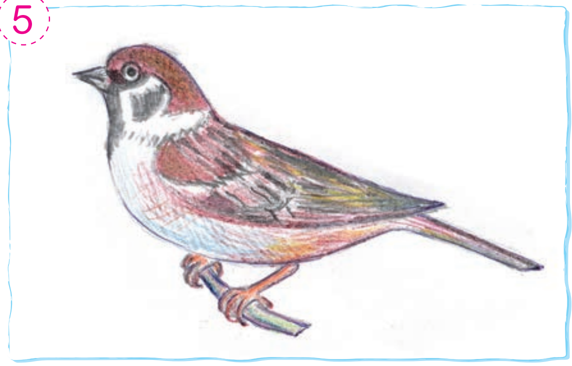

Таранчынын сүрөтүн иш дептерине ырааттуулук негизинде тарт.

Таранчынын сүрөтү кандай фигуралардан турат?

Дарактын бутагындагы таранчынын сүрөтүн тартууда иш куралдарынан пайдаланып, аягына чыгар.

Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

4-тема ЖАЛБЫРАКТАРДАН ЖОЛ СЫМАЛ ОЙМО-ЧИЙМЕ ТАРТУУ

Оймочулук – прикладдык искусствонун байыркы түрү. Бул өзбек элдик декоративдик искусствосунун эң жагымдуу жана көрктүү түрлөрүнүн бири болуп саналат. Оймо «гүл», «жасалгалоо» деген маанини билдирет: Ал прикладдык искусство чыгармаларына көрк кошот. Жол сымал оймо ар кандай элементтер, жардамчы сызыктар негизинде жолдун ичинде жайгашышы менен ажралып турат. Оймону тартууда ритм элементтердин жана түстөрдүн кайталанышын билдирет.

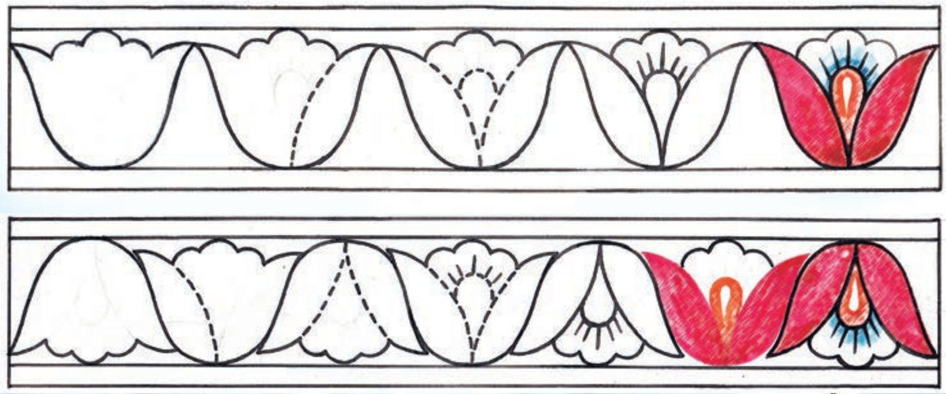

Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Жалбырактардан жол сымал оймо-чийме тартуунун баскычтары

1
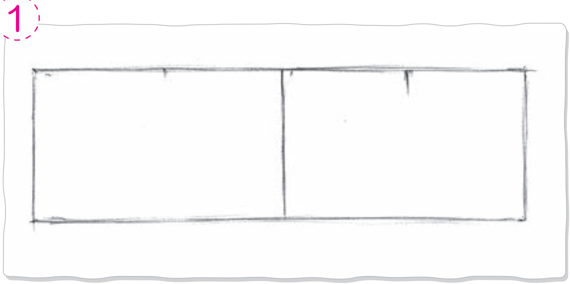

2
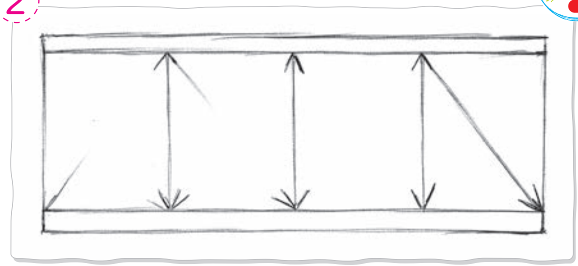

3
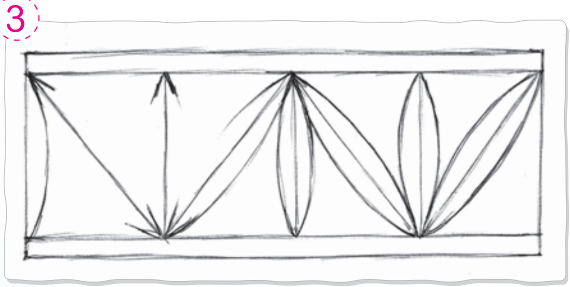

4

5

Жол сымал оймо-чийме сүрөтүн иш дептерине ырааттуулук негизинде тарт.

1. Жол сымал оймо-чийме сүрөтүн байка жана иликте.
2. Жол сымал оймо-чийме кандай тартылат?
3. Жол сымал оймо-чийме кандай элементтерден түзүлгөн?

Жалбырактардан жол сымал оймо-чийме иште.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

5-тема

«КҮЗГҮ ГҮЛДӨР» ТЕМАСЫНДА СҮРӨТ ТАРТУУ

Табиятта ар түрдүү гүлдөр болот. Күзгү гүлдөргө астра, хризантема жана башкалар кирет.

Бул кызык

Дүйнөдөгү эң кичинекей гүлдүн өлчөмү 1 миллиметр, эң чоңу болсо 91 сантиметрге барабар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Астра гүлүн тартуунун баскычтары

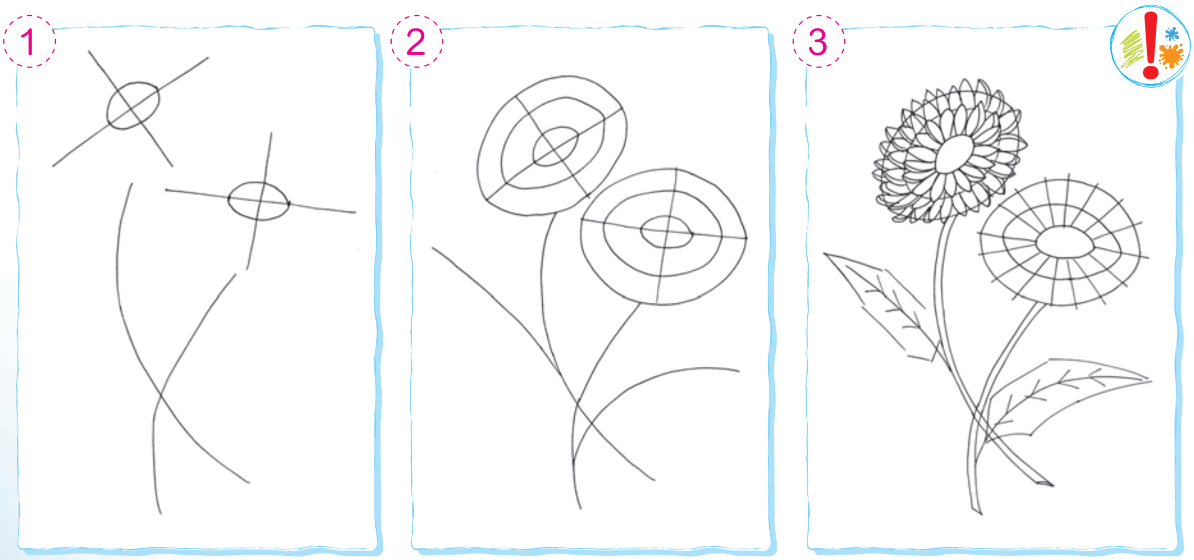

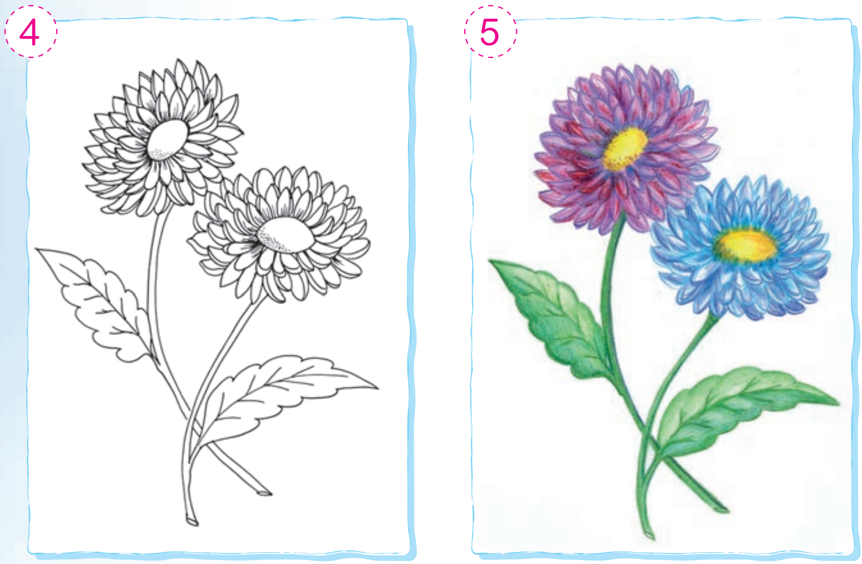

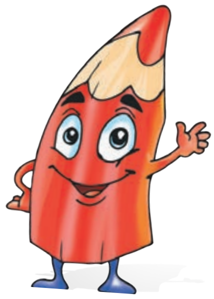

Астра гүлүнүн сүрөтүн иш дептерине тарт.

1. Астранын жалбырактары, бутактары кандай түстө сүрөттөлгөн?
2. Кандай күзгү гүлдөрдү билесиң?

«Күзгү гүлдөр» сүрөтүн аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

6-тема

«БИЙИАЛМА ЖАНА АЛМУРУТ» ТЕМАСЫНДА СҮРӨТ ТАРТУУ

Натюрморт сөзү «жансыз табият» деген маанини билдирет. Натюрмортто буюмдар, мөмөлөр, гүлдөрдүн фигуралары сүрөттөлөт.

Диларам Мамедова 1974-жылы 28-январда Ташкент шаарында туулган. 1998-жылы Ташкент театр жана сүрөтчүлүк институтун бүтүргөн. 1998-жылдан Өзбекстан Көркөм академиясынын мүчөсү.

2009-2016-жылдары Кытайда, АКШда, Бириккен Араб Эмираттарында жана Таиландда эл аралык көргөзмөлөрдү уюштурган. Таланттуу сүрөтчүнүн эмгектери Өзбекстан Мамлекеттик искусство музейинде, Москвадагы «Никор» музейинде, ошондой эле чет элдик жеке коллекцияларда сакталып турат.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Бийиалма жана алмурут» натюрмортун тартуунун баскычтары

1
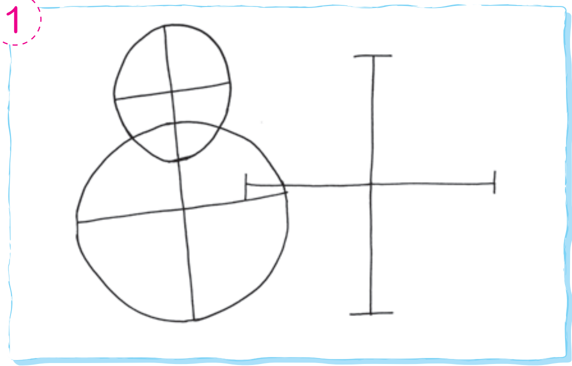

2
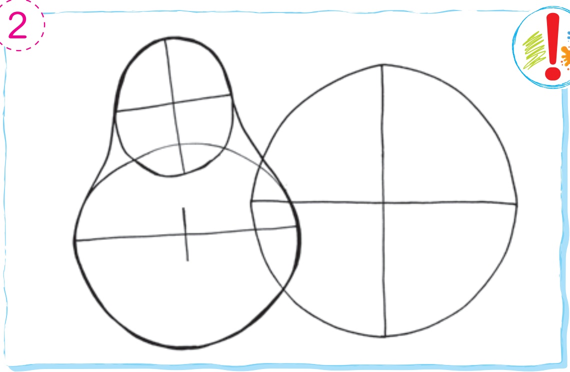

3
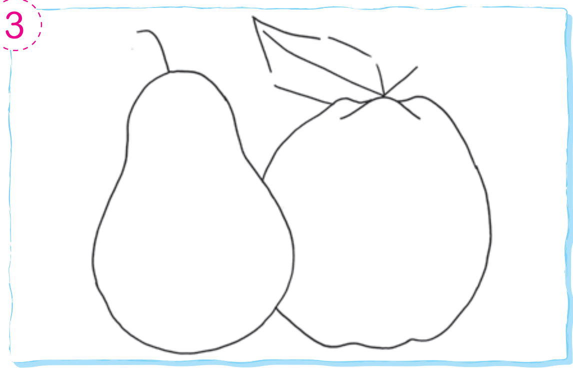

4

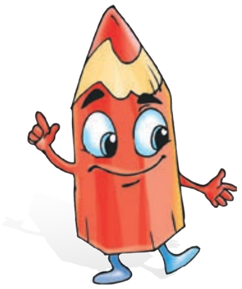

5

«Бийиалма жана алмурут» натюрмортун иш дептерине тарт.

1. Бийиалма менен алмуруттун формасындагы айырманы айт.
2. Бийиалма жана алмуруттун сүрөтү кандай түстөрдө берилген?
3. Мөмөлөрдөн турган натюрмортту иликте.

Натюрмортту аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

7-тема «ДАРАКТАРДЫН КҮЗГҮ КӨРҮНҮШҮ» ТЕМАСЫНДА СҮРӨТ ТАРТУУ

Күзүндө дарактардын жалбырактары саргайып, бүт айлананы жылуу түстөр менен каптайт. Абанын температурасы төмөндөп, жарык азайганда жалбырактар жашыл түсүн жоготуп, саргайып кетет.

Жакындагы жана катар турган дарактардын сүрөтүн тартканда, перспективанын эрежелерин сактоо зарыл.

Мында жакында турган дарактын өлчөмү бир чекитке карай кыскарып барат.

«Дарактардын күзгү көрүнүшү» сүрөтүн тартуунун баскычтары

1
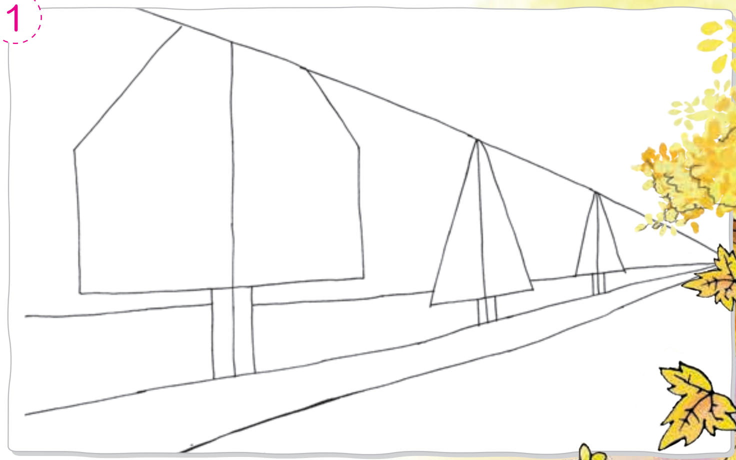

2
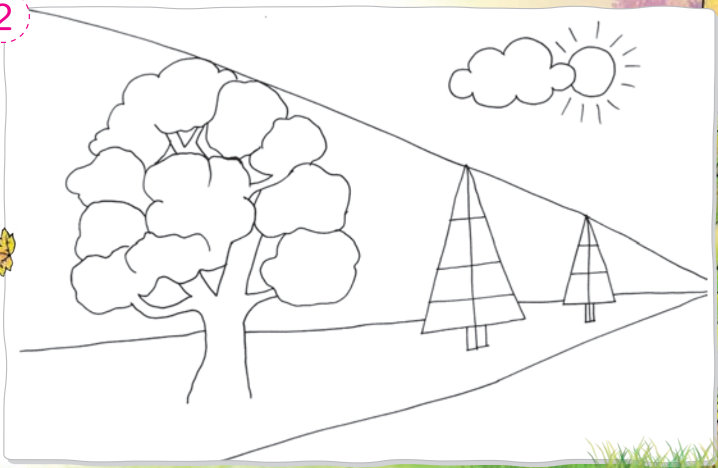

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

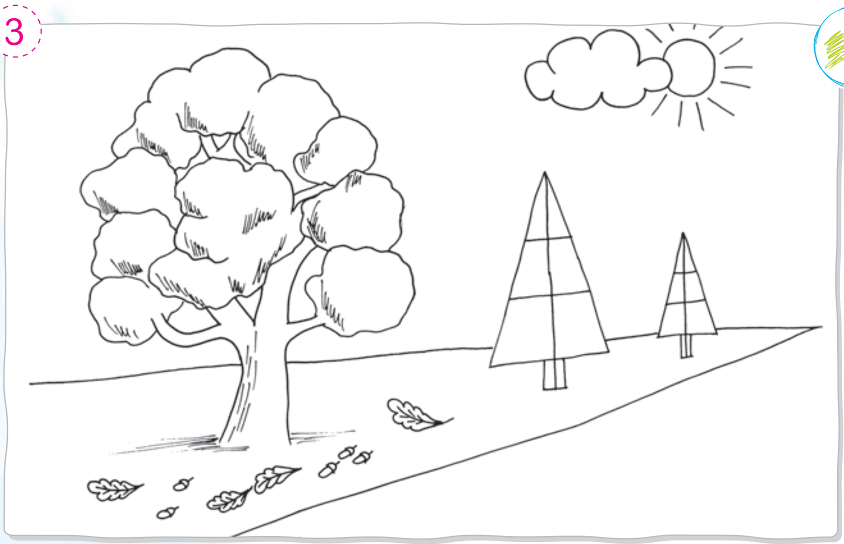

4

Дарактардын күзгү көрүнүшүн иш дептерине тарт.

1. Эмен жана арча дарактарынын көрүнүшү бири-биринен кандай айырмаланат?
2. Дарактардын күзгү жана жайкы көрүнүштөрүнүн айырмасын айт.
3. Дарактар күзүндө кандай көрүнүштө болот?

«Дарактардын күзгү көрүнүшү» сүрөтүн аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

8-тема. 1-текшерүү иши

«КҮЗГҮ ПЕЙЗАЖ» ТЕМАСЫНДА СҮРӨТ ТАРТУУ

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

9-тема «ЖАМГЫР» ТЕМАСЫНДА СҮРӨТ ТАРТУУ

Күзүндө булуттуу жана жаан-чачындуу күндөр көп болот. Жамгыр жаап жатканын көрдүңбү? Көлмөлөрдө дарактар, адамдар жана башка нерселердин элесин көрдүң беле?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Жамгыр» сүрөтүн тартуунун баскычтары

1

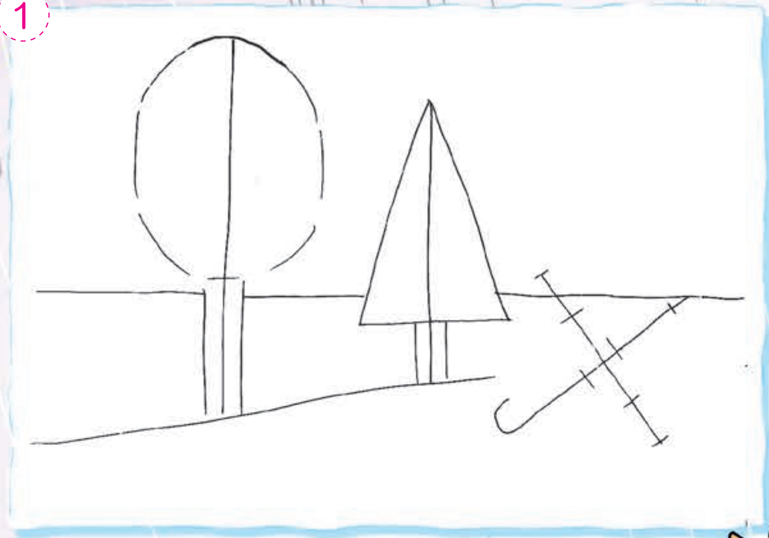

2

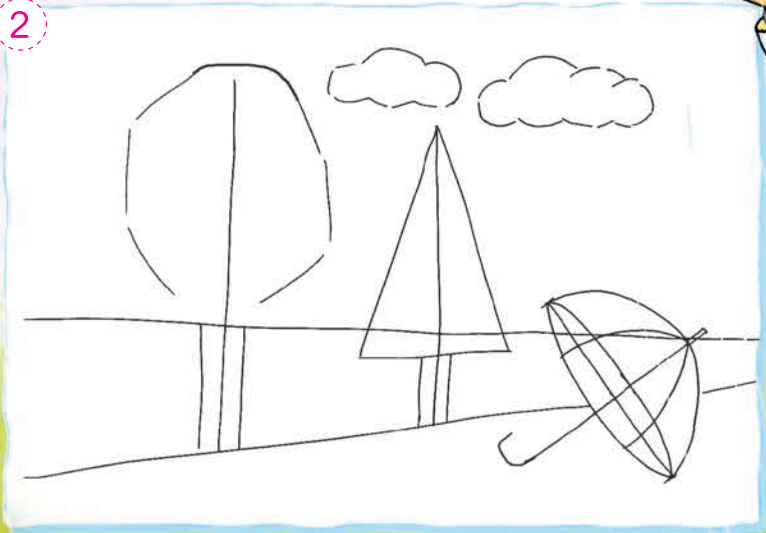

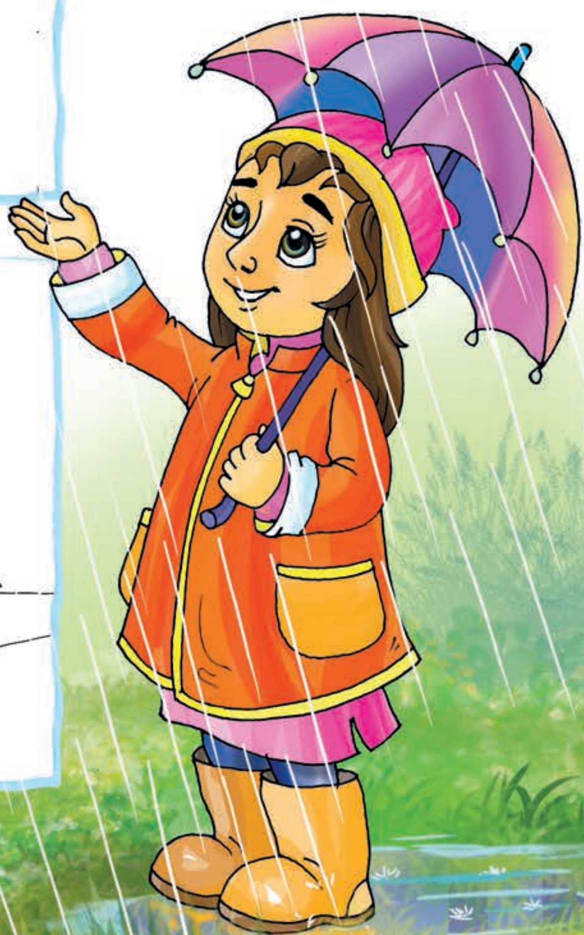

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

4

«Жамгыр» сүрөтүн иш дептерине тарт.

Чынар жана арча дарактарынын көрүнүшү бири-биринен кандайча айырмаланат?

«Жамгыр» сүрөтүн аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

2-БАП
АЙКЕЛЧИЛИК (СКУЛЬПТУРА)

Айкелчилик (скульптура) – көркөм искусствонун бир түрү. Мында сүрөттөр тегерек жана бөртмө көрүнүшүндө иштелет.

Тегерек айкел – бардык жагынан көрүү мүмкүн болгон айкелчилик чыгармасы.

Бөртмө айкел – тегиз жайга бөрттүрүп иштеле турган сүрөт.

Айкелчилик көркөм өнөрдүн башка түрлөрүнөн үч өлчөмдө болуусу менен айырмаланат.

Книга предоставлена исключительно в ознакомительных целях

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

10-тема «ШАЙЫР СЕГИЗ БУТТУУЛАР (ОСЬМИНОГДОР)» АЙКЕЛИН ЖАСОО

Сегиз буттуулар суу алдындагы жандык болуп, анын 3 жүрөгү жана 8 буту бар. Ал 100 метр тереңдикте жашайт жана түсүн өзгөртүү мүмкүнчүлүгүнө ээ. Коркcондо ак түскө, ачуулангaнда кызыл түскө кирет.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Шайыр сегиз буттуулар» айкелин жасоонун баскычтары

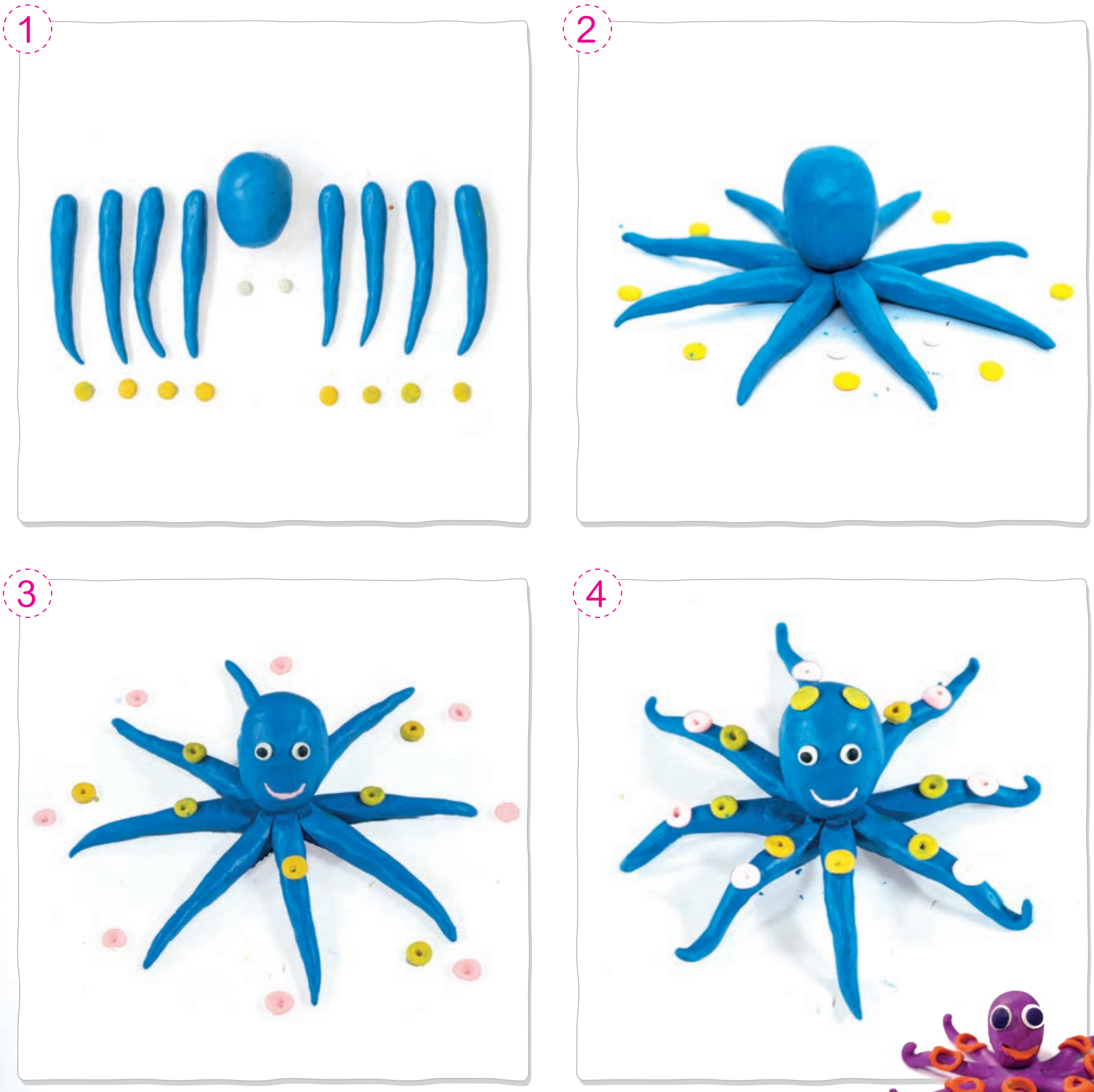

1. Сегиз буттуулар формасын байка жана иликте.
2. Айкелчиликтин графика жана живописten айырмасын айт.

«Шайыр сегиз буттуулар» темасында айкел жаса.

Публикация предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

11-тема

«ДЕҢИЗ ЖЫЛДЫЗЫ» АЙКЕЛИН БӨРТМӨ УСУЛДА ИШТӨӨ

Деңиз жылдызы – суу астындагы жаныбар. Узундугу 12–25 см, денесинин түсү кызыл, сары, көк жана күрөң болот. Оозу карындын ортосунда жайгашкан. Анын беш күчтүү колу бар.

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Деңиз жылдызы» айкелин жасоонун баскычтары

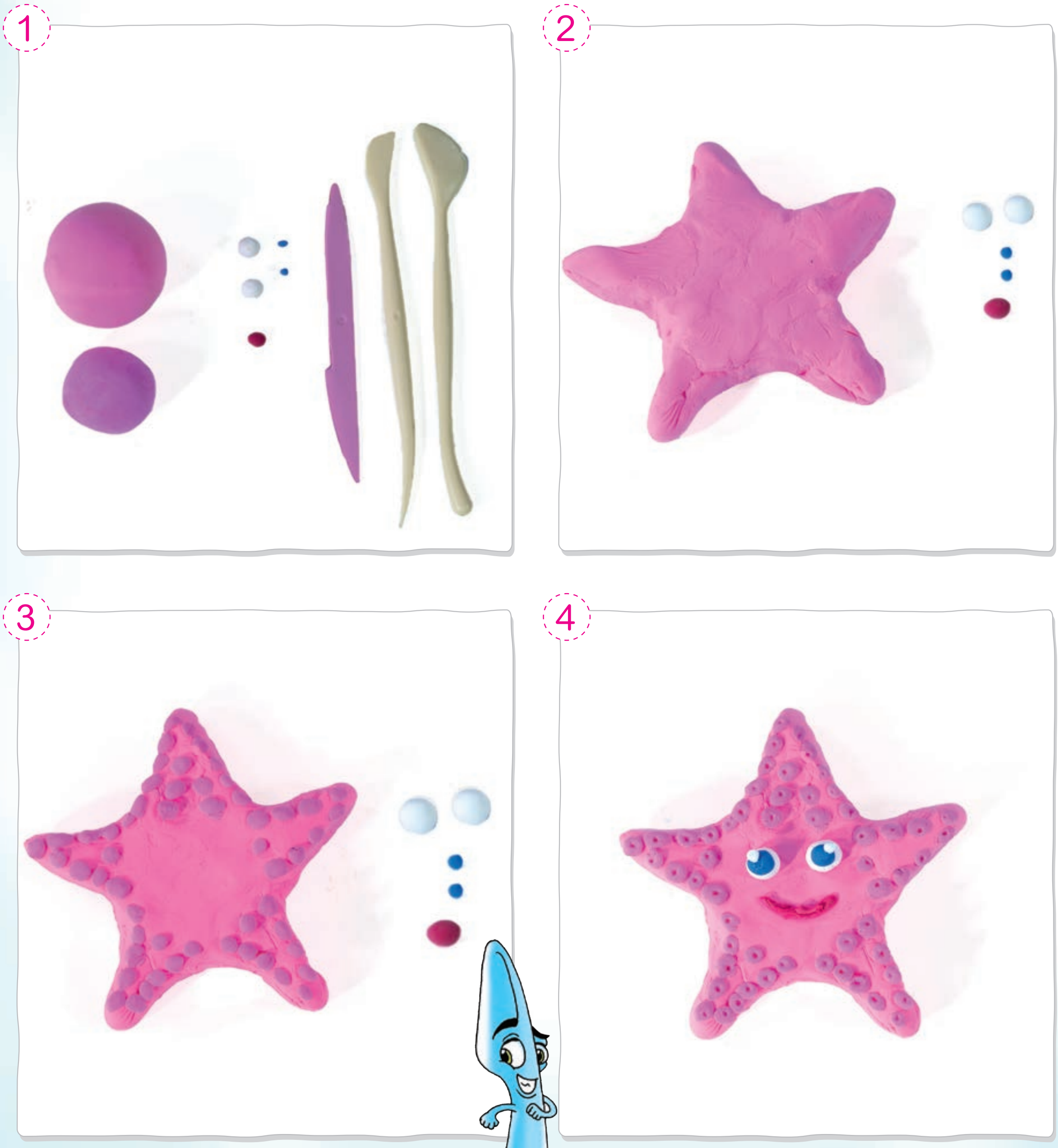

1. Деңиз жылдызынын түсүн айт.
2. Деңиз жылдызы кандай түстөрдө болот?

«Деңиз жылдызынын» айкелин жаса.

Книга предоставлена исключительно в образовательных
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

12-тема «КРАБДЫН» АЙКЕЛИН ЖАСОО

Краб – суудa жана кургактыкта жашай турган жаныбар. Анын жети миңге жакын түрү бар. Краб алдыга, артка жана каптал жакка ылдам аракет кыла алат. Крабдардын азыктануусунда кыскычтары чоң роль ойнойт.

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Крабдын» айкелин жасоонун баскычтары

1

2

3

4

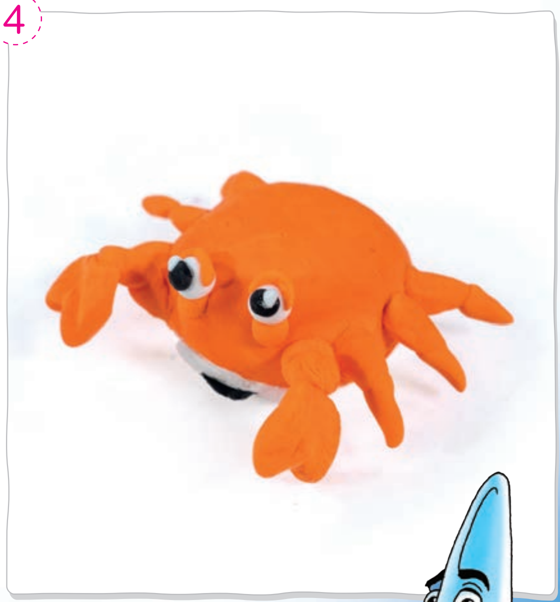

1.Крабдар кайда жашайт?
2.Крабдардын канча түрү бар?

«Крабдын» айкелин жаса.

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

13-тема «ДЕҢИЗ АТЫНЫН» АЙКЕЛИН ЖАСОО

Деңиз аты – суу астындагы жаныбар. Денесиндеги ийнелер коргонуусу, аңчылык кылуусу үчүн кызмат кылат. Бул жаныбар коопту сезгенде деңиз балырларынын арасына жашынат. Деңиз атынын бою болжол менен 30 см болот.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Деңиз атынын» айкелин жасоонун баскычтары

1

2

3

4
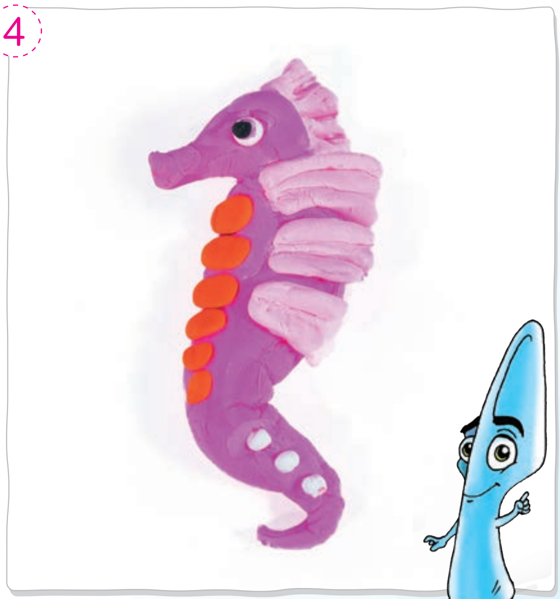

1. Деңиз аты өзүн кандай коргойт?
2. Деңиз атынын бою канча сантиметрге барабар?
3. Деңиз атынын фигурасы жана түсүнүн өзгөчөлүгүн байка жана иликте.

«Деңиз атынын» айкелин жаса.

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

14-тема

«АЛТЫН БАЛЫКТЫН» АЙКЕЛИН ЖАСОО

Алтын балыктар – суу жаныбарларынын бири. Көзү кызгылт сары, денеси күмүш, сары, кызыл жана кара түстөрдө болот.

UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Алтын балыктын» бөртмө айкелин жасоонун баскычтары

1

2

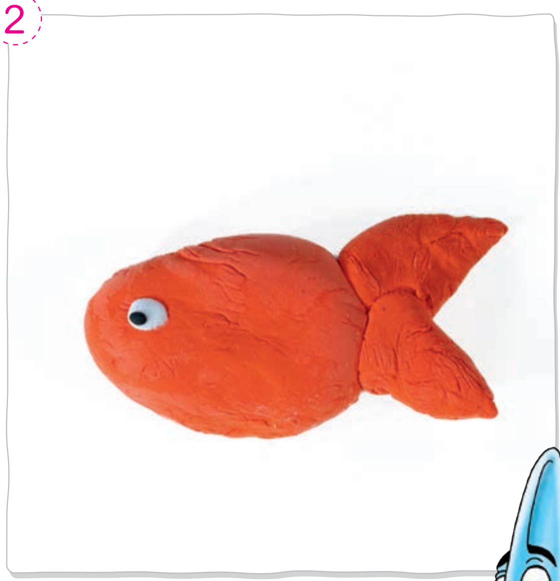

3

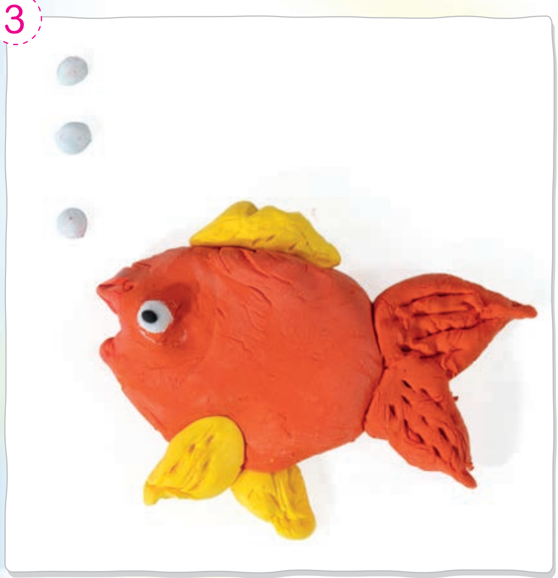

4

1. Алтын балыктын көзү кандай түстө болот?
2. Алтын балыктын денесинде кандай түстөр учурайт?

«Алтын балыктын» айкелин жаса.

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

15-тема. 2-текшерүү иши

«СУУ АСТЫНДАГЫ ПАДЫШАЛЫК» ТЕМАСЫНДА БӨРТМӨ УСУЛУНДА СҮРӨТ ИШТӨӨ

Берилген үлгүнүн негизинде чопо жана пластилинден айкел жаса.

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

16-тема «ДЕЛЬФИНДИН» АЙКЕЛИН ЖАСОО

Дельфиндер океандарда топ-топ болуп жашашат. Дельфиндин денеси жылмакай, ийкемдүү, көп түстүү сүт эмүүчү жаныбар. Ал балык менен азыктанат. Дельфиндердин 40 ка жакын түрү бар. Дельфиндер абдан акылдуу, аларды каалаган нерсеге үйрөтүү мүмкүн.

Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Дельфиндин» айкелин жасоонун баскычтары

1

2

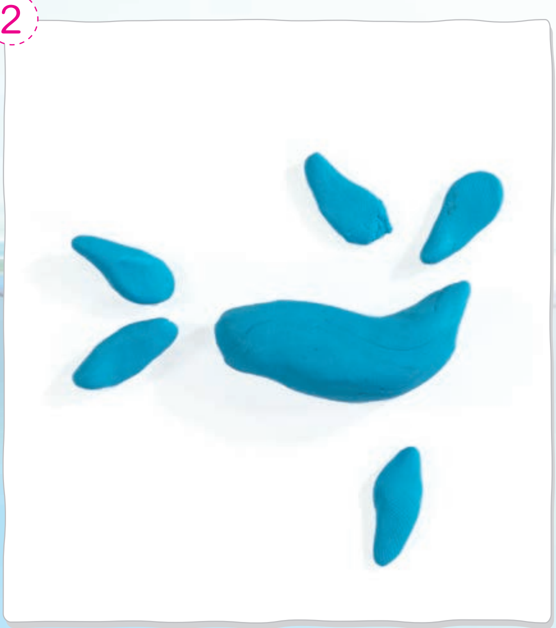

3

4

1. Дельфиндердин канча түрү бар?
2. Дельфиндер кайда жашайт?

«Дельфиндин» айкелин жаса.

Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3-БАП
ЖИВОПИСЬ

Живопись майлуу, акварель, гуаш сыяктуу түрдүү боёктор менен кагаз, кездеме, картон, дубал жана айнектин, жалпак беттерине иштелет.

Живопись чыгармаларында түс негизги ролду ойнойт.

Живопистин станоктуу, кооз, миниатюра түрлөрү бар.

Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

17-тема

«МЕКЕНИМЕ КЫЗМАТ КЫЛАМЫН» ТЕМАСЫНДА СҮРӨТ ИШТӨӨ

Аскерлердин кийими кандай болушуна көңүл бургансыңбы? Туура таптың, кээде бул дарактын түсү, кээде кумдуу чөлдүн түсүнө ылайык болот. Анткени түстөр да коргонууга көмөктөшөт.

Аскер жана анын итинин сүрөтүн тартуунун баскычтары

1

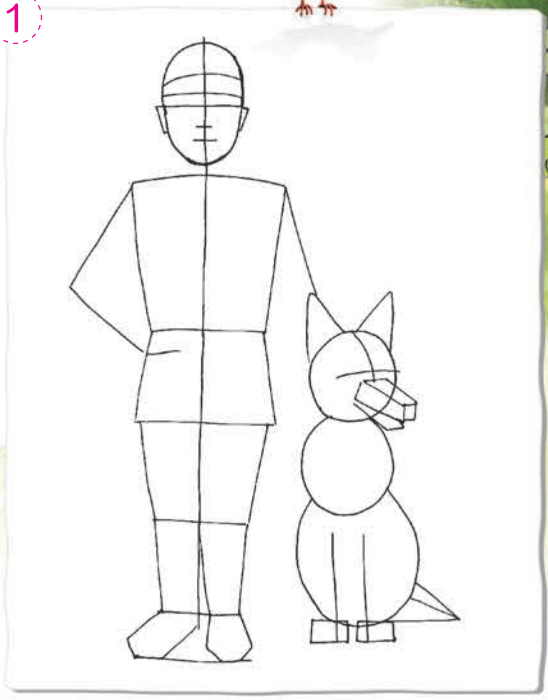

2

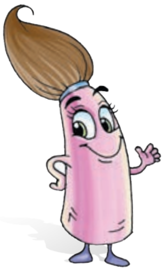

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

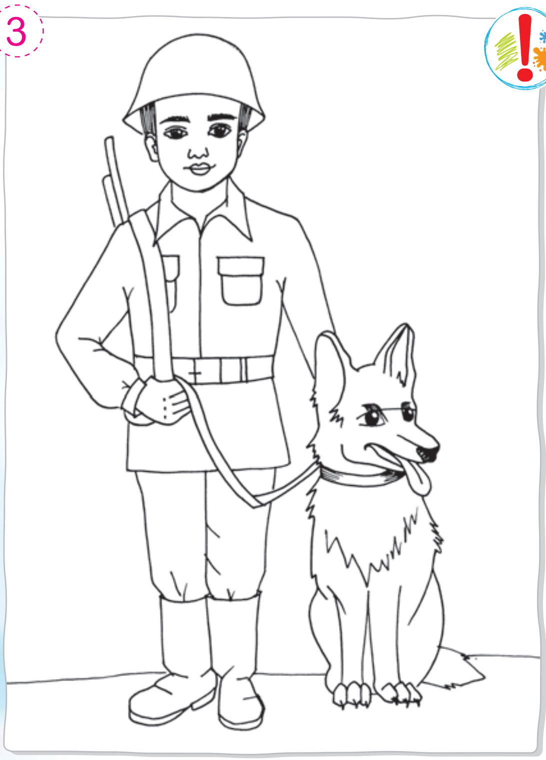

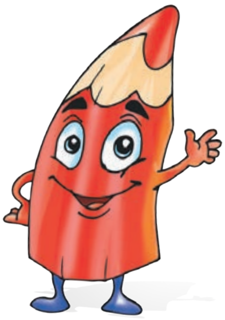

4

Аскер жана анын итинин сүрөтүн иш дептерине тарт.

1. Аскер жана анын итинин сүрөтүнүн биринчи баскычында кандай геометриялык фигураларды көрүп жатасың?
2. Аскерлердин кийимдери ар түрдүү болушунун себеби эмнеде?

Аскер жана анын итинин сүрөтүн аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

18-тема ТҮСТӨР КЕРЕМЕТИ

Түстөр жылуу жана салкын ахроматикалык жана хроматикалык түрлөргө бөлүнөт.

Хроматикалык түстөр бетиндеги түскө ээ болгон бардык түстөр болуп саналат.

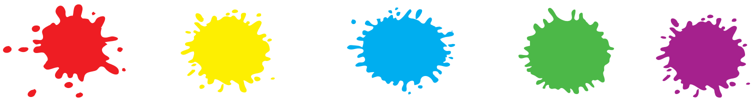

Ахроматикалык түстөрдүн бетиндеги түскө ээ болбогон ак, боз, кара түстөр болуп саналат.

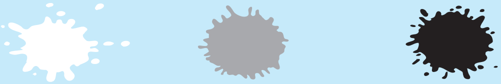

Жылуу түстөр күндүн жана оттун түстөрүн чагылдырган кызыл, сары жана заргалдак түстөрдөн турат.

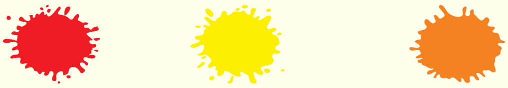

Салкын түстөр суу, муз, көлөкө түсүн билдире турган көк, кызгылт сары сыяктуу түстөр кирет.

Оймо-чиймени тартуунун баскычтары

1

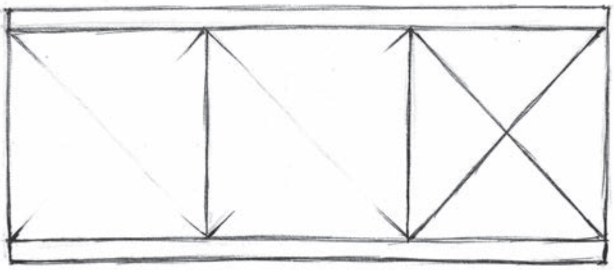

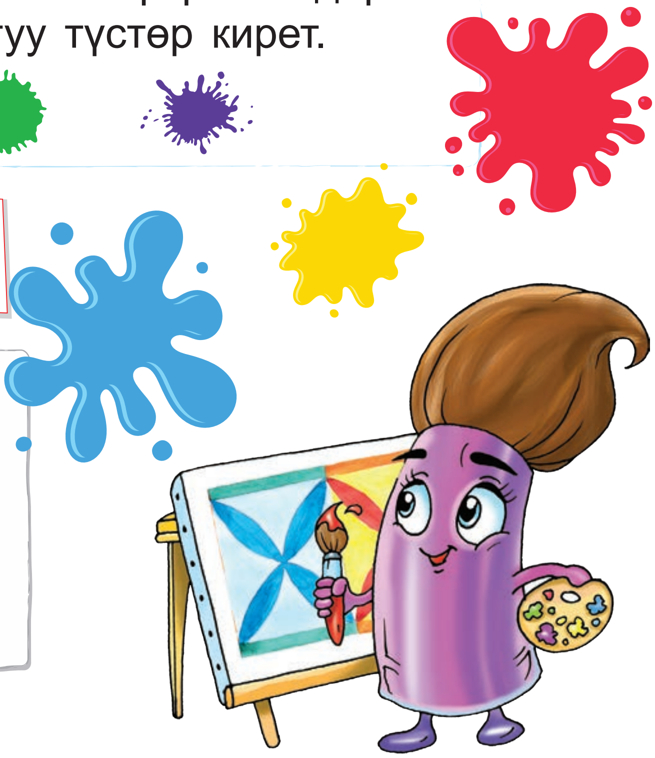

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

2

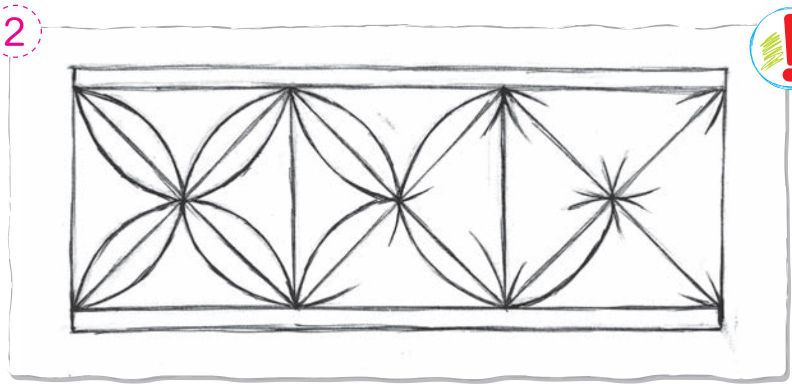

3

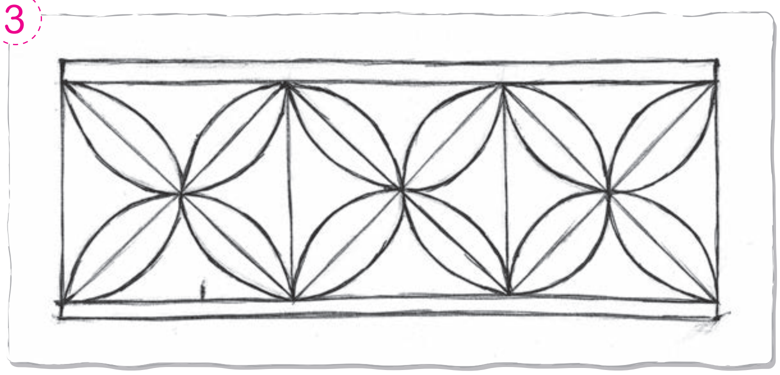

4

Оймо-чиймени иш дептерине ыраттуулук негизинде сызып, жылуу жана салкын, ахроматикалык жана хроматикалык түстөр менен боё.

1. Хроматикалык түстөр кандай түстөр?
2. Жылуу түстөрдүн атын айт.

Жол сымал оймо-чиймени аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

19-тема

«КАР УЧКУНДАРЫНЫН» СҮРӨТҮН ИШТӨӨ

Америкалык фотограф Уинстон Бентли биринчи жолу 1885-жылы кар учкундарын сүрөткө тарткан. Ал болжол менен 2400 даана карды салыштырып, алардын окшош эместигин аныктады.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Кар учкунун тартуунун баскычтары

1
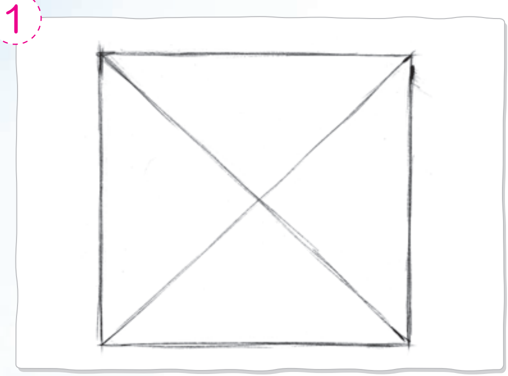

2
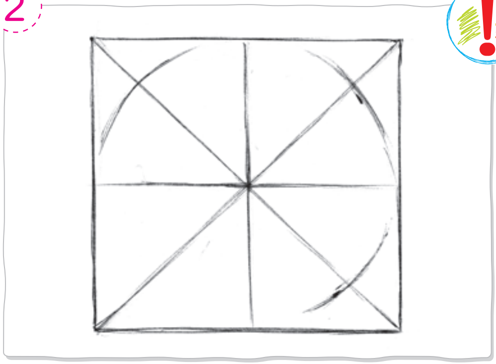

3
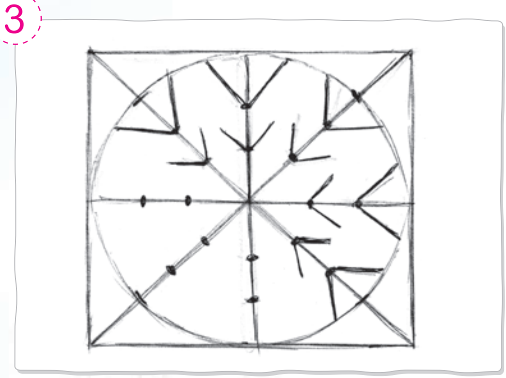

4
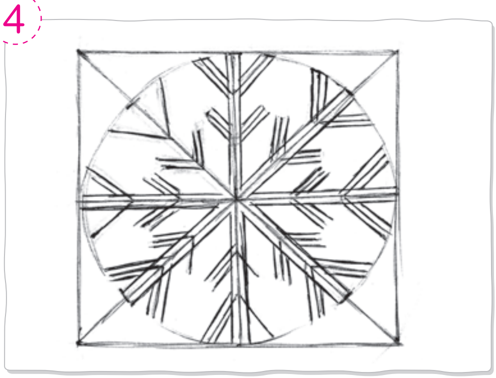

5

«Кар учкунунун» сүрөтүн иш дептерине ырааттуулук негизинде тарт.

1. Кар учкундары бири-бирине окшойбу?
2. Кар учкунунун сүрөтү кандай геометриялык фигуралардан турат?

Кар учкунунун сүрөтүн аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

20-тема

«КЫШКЫ ПЕЙЗАЖ» ТЕМАСЫНДА СҮРӨТ ИШТӨӨ

Кышында айлана ак кар менен капталат. Аба таза болот, чаң жана кирден тазаланат.

Пейзаж тартууда перспективанын эрежелерин сактоо керек.

Мисалы, перспективанын эрежелерине ылайык, бизге жакын нерселер узакташкан сайын көлөмү кичирейип, түсүнүн ачыктыгы өзгөрөт.

Кыш пейзажын тартуунун баскычтары

1

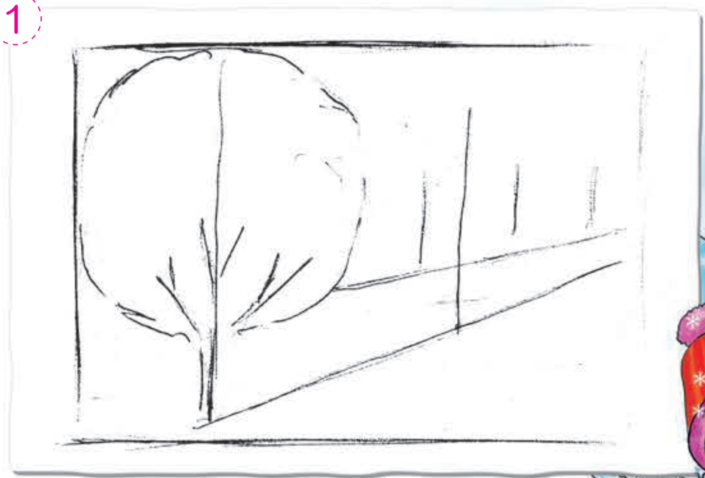

2

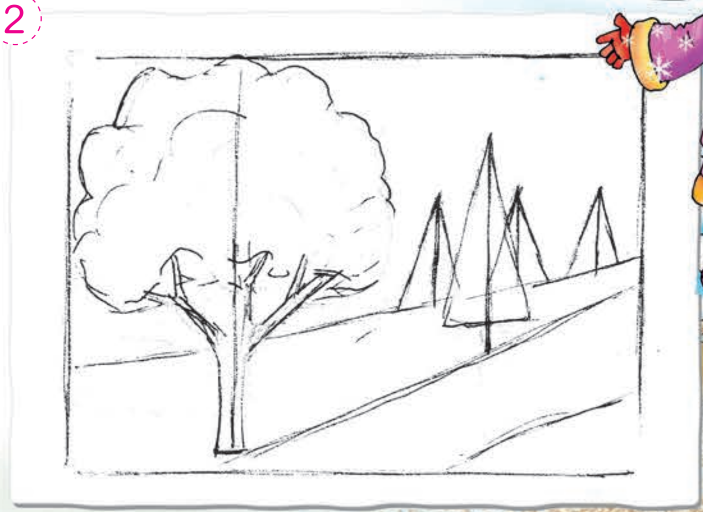

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

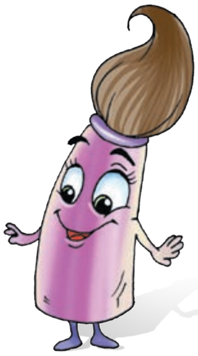

4

«Кышкы пейзаж» темасындагы сүрөттү иш дептерине тарт.

1. Кышкы пейзажына байланыштуу сүрөттөрдү байка жана иликте.
2. Бизге жакын турган нерселер узакташкан сайын кандай өзгөрүүлөр болот?

«Кышкы пейзаж» сүрөтүн аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

21-тема

«КЫШКЫ ОЙМО-ЧИЙМЕЛЕР» ТЕМАСЫНДА СҮРӨТ ИШТӨӨ

Бул сабакта биз өтө сууктан улам терезелерге жасала турган кооз, керемет жасалгаларды жасоону үйрөнөбүз. Аларды сүрөттөөдө салкын түстөрдөн пайдаланабыз. Бул жасалгалар оймо-чийме элементтерине да окшош. Кыштын кереметтүү жасалгалары чагылдырылган сүрөттөрдү байка жана иликте.

«Кышкы оймо-чиймелер» сүрөтүн иштөөдө салкын түстөрдөн пайдалан.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Кышкы оймо-чиймелер» сүрөтүн тартуунун баскычтары

1

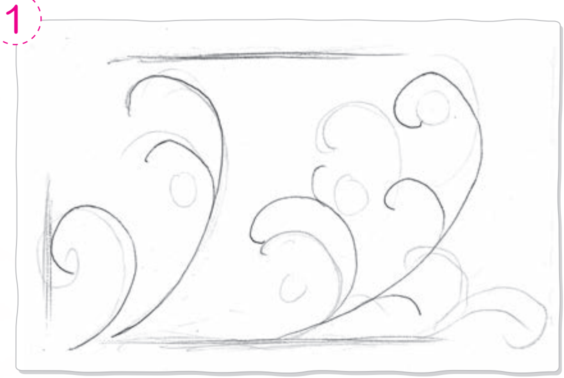

2

3

4

5

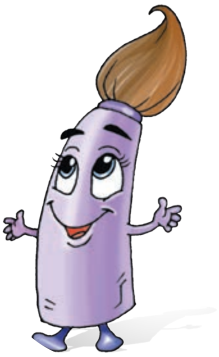

«Кышкы оймо-чийме» сүрөтүн иш дептерине тарт.

1. «Кышкы оймо-чиймелер» сүрөттүн элементтери кандай багытта жайгашкан?
2. Элементтер ритм түзүп жатабы?

«Кышкы оймо-чиймелер» сүрөтүн аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

22-тема

АЙГҮЛ ЖАНА ЖАЛБЫРАКТАРДАН ТУРГАН ЭЛЕМЕНТТЕРДИН НЕГИЗИНДЕ ОЙМО-ЧИЙМЕ ИШТӨӨ

Айгүл – көп жалбырактуу ромашка гүлү.

Оймо-чийме тартууда жардамчы сызыктар жана ритмге көңүл буруу өтө маанилүү.

Жардамчы сызыктар оймо чийүүдө элементтерди туура жайгаштырууга жардам берет.

Ритм – оймодо элемент жана түстөрдүн жардамчы сызыктар негизинде кайталануусу болуп саналат.

Айгүл жана жалбырактардан түзүлгөн жол сымал оймо-чийме тартуунун баскычтары

1

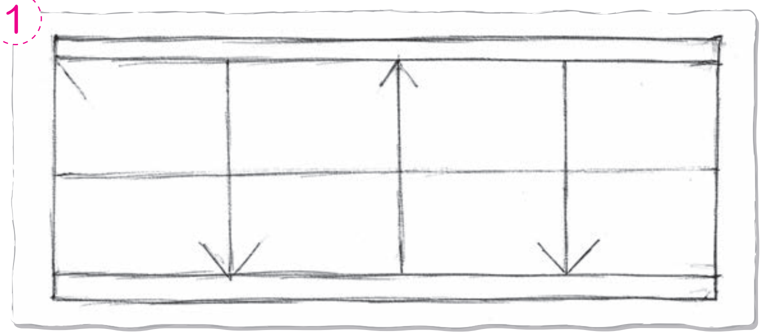

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

2

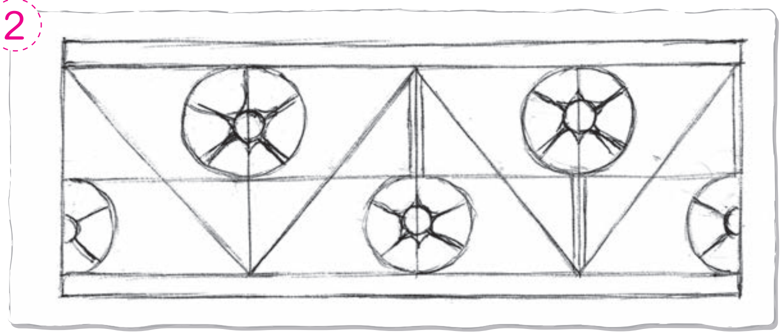

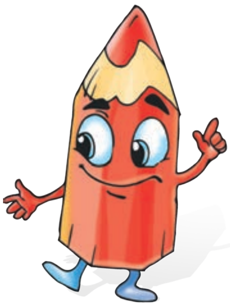

3

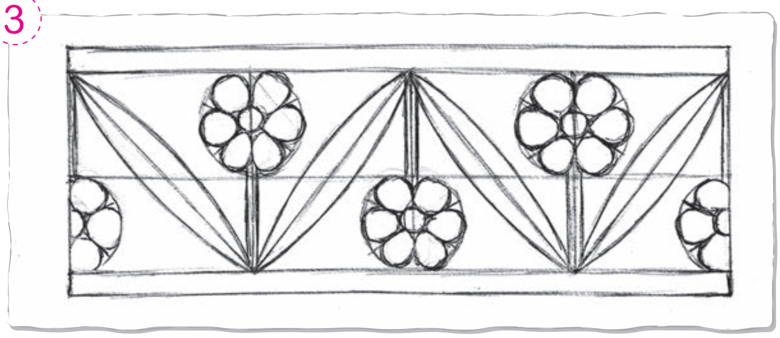

4

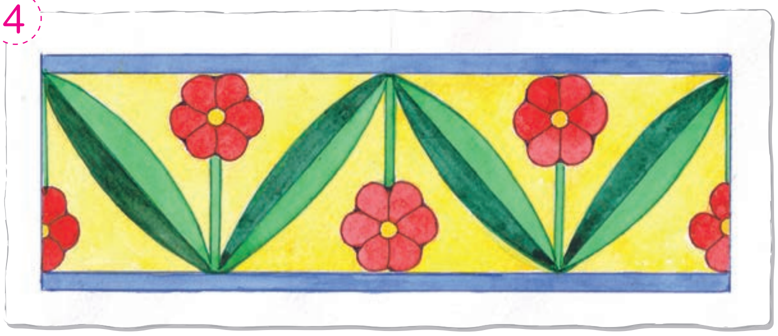

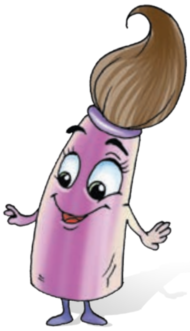

Жол сымал оймо-чиймени иш дептерине тарт.

1. Оймо-чийме тартууда эмнелерге көңүл буруу зарыл?
2. Жардамчы сызыктардын мааниси эмнеде?
3. Элементтер ритмди түзөбү?

Жол сымал оймо-чиймени аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

23-тема

«ӨРҮК ГҮЛДӨГӨНДӨ» ТЕМАСЫНДА СҮРӨТ ИШТӨӨ

Өрүк дарагынын мекени Орто Азия болуп саналат жана анын 10 го жакын түрү бар. Өрүк гүлүнүн көбүнчө беш жалбырагы болот. Гүлдөрү ачык кызгылт жана ак, мөмөлөрү болсо ак, сары же кызыл болот.

Гүлдөгөн өрүктүн бутагын жардамчы сызыктар менен ырааттуулук негизинде тарт.

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Гүлдөгөн өрүктүн бутагынын сүрөтүн тартуунун баскычтары

1

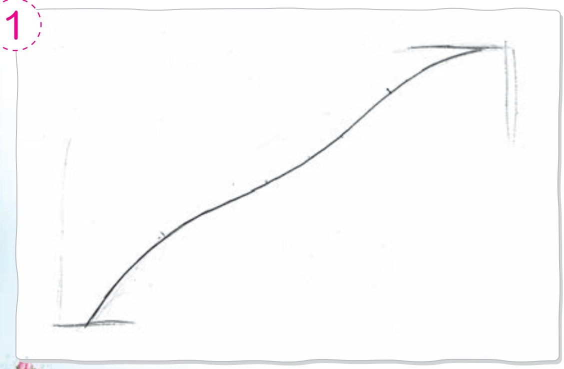

2

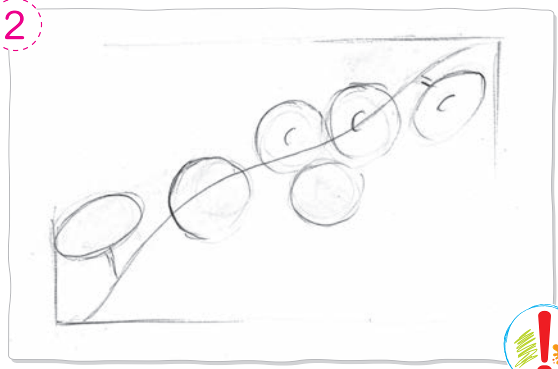

3

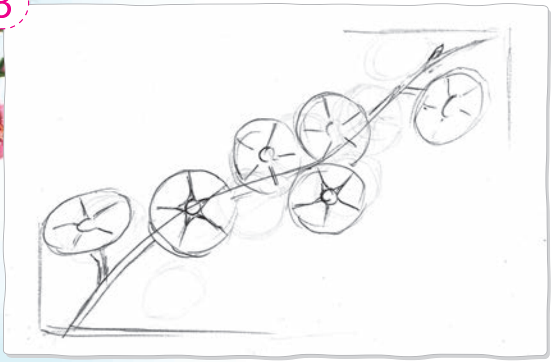

4

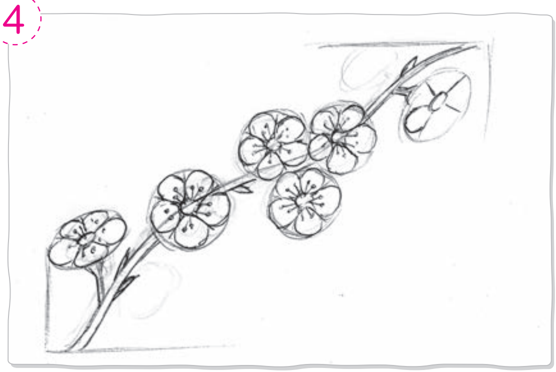

5

Гүлдөгөн өрүктүн бутагынын сүрөтүн иш дептерине тарт.

1. Өрүктүн гүлүнүн жалбырактары кандай түстө?
2. Өрүк дарагынын канча түрү бар?

Гүлдөгөн өрүктүн бутагынын көрүнүшүн живописте аягына чыгар.

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

24-тема

«ЖАЗГЫ ГҮЛДӨР» ТЕМАСЫНДА СҮРӨТ ИШТӨӨ

Жазгы гүлдөрдүн бири – жоогазын. Ал жоогазындар тукумундагы көп жылдык өсүмдүк. Дүйнөдө жоогазындын 1400 дөй, Өзбекстанда болсо 60 ка жакын түрү бар. Кызыл, ак, сары, таргыл же кызгылт көк түстөгү түрлөрү учурайт. Жоогазындын бою 20 сантиметрден 50 сантиметрге чейин болот.

Жоогазындын сүрөтүн тартуунун баскычтары

1

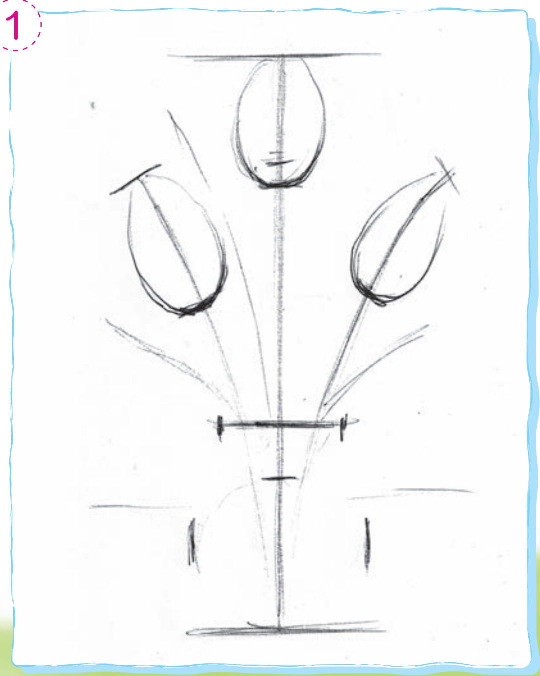

2

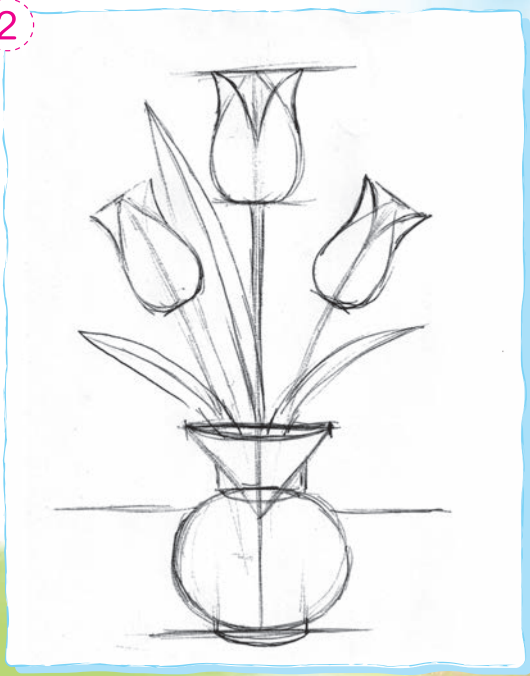

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

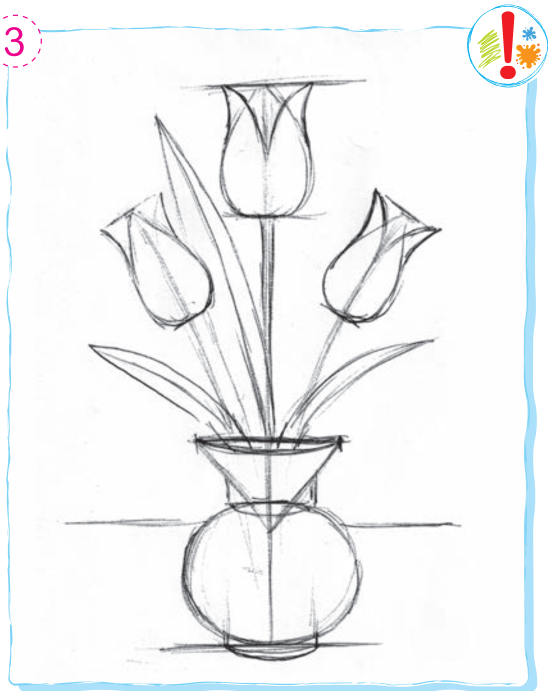

4

«Жоогазындар» натюрмортун иш дептерине тарт.

1. Жоогазындын дүйнөдө канча түрү бар?
2. Натюрмортун биринчи баскычында кандай иш аткарабыз?
3. Жоогазындын кандай түстөгү түрлөрү бар?

Натюрморту аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

25-тема. 3-текшерүү иши

«СУЛУУ ЖАЗ ТАБИЯТЫ» ТЕМАСЫНДА СҮРӨТ ИШТӨӨ

Иш дептерине «Сулуу жаз табияты» темасында сүрөт тарт.

UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

26-тема

«ГҮЛДӨР ДҮЙНӨСҮНӨ САЯКАТ» ТЕМАСЫНДА СҮРӨТ ИШТӨӨ

Наргис – каакымдаштар уругуна таандык. Анын гүлдөрү көбүнчө сары же ак болот. 30 га жакын түрү бар. Өзбекстанда 2 түрү учурайт.

Сен биринчи чейректе натурага карап иштөө эрежелерин үйрөндүң, эми үйрөнгөндөрүңдү өнүктүрүп,наргис гүлүнүн натюрмортун тартабыз.

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Натюрмортун тартуунун баскычтары

1

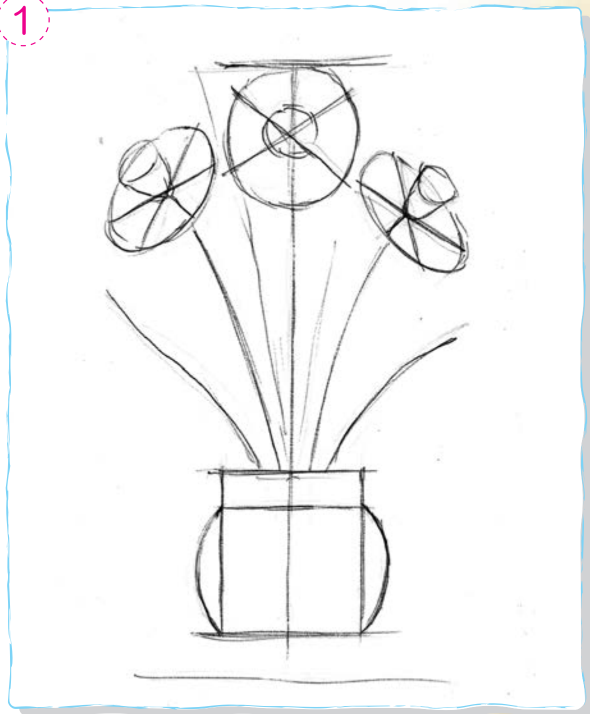

2

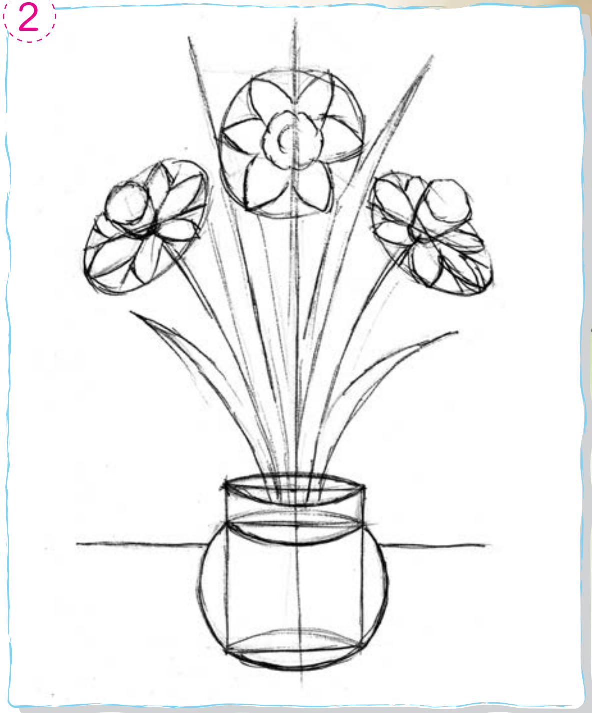

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

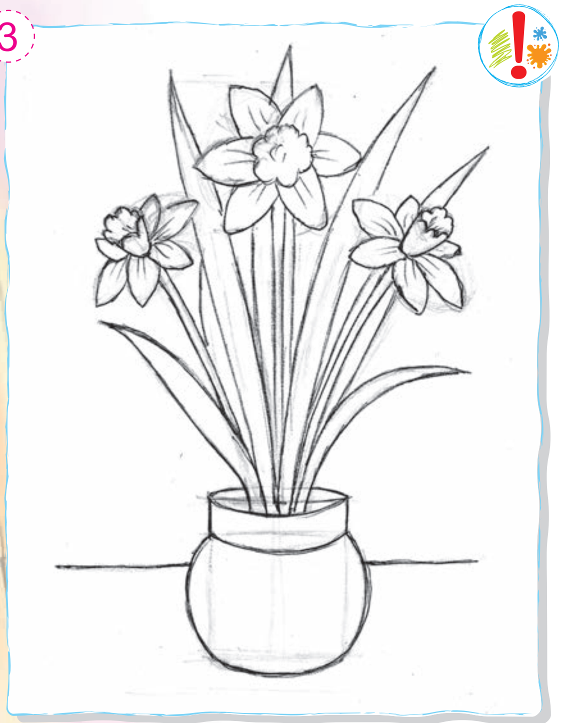

4

Натюрмортун иш дептерине тарт.

1. Наргис гүлүнүн түсү кандай болот?
2. Натюрмортун экинчи баскычында эмне иш аткарабыз?

Натюрмортун аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

4-БАП

КОМПОЗИЦИЯ

Композиция – көркөм чыгарманы куруу идеясын, мүнөзүн билдирет.

Композиция сүрөттөлгөн формаларды шайкеш келтирүү, жалпылыкка жеткирүү, аларга көркөм мазмун сиңирүү болуп саналат.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

27-тема «СВЕТОФОР» ТЕМАСЫНДА КОМПОЗИЦИЯ ИШТӨӨ

Композиция сабактарында берилген тема боюнча чыгармачыл ой жүгүртүүнү, бир эле тема боюнча бир нече варианттарды тартууну үйрөнөбүз.

Светофор – жол чырагы үч түстүү болот. Бул жолдордогу кыймылды жөнгө салуучу электрондук түзүлүш. «Светофор» темасында иштелген композициядагы образ же нерселер жайын алмаштырып, жаңы вариант түзүп көр.

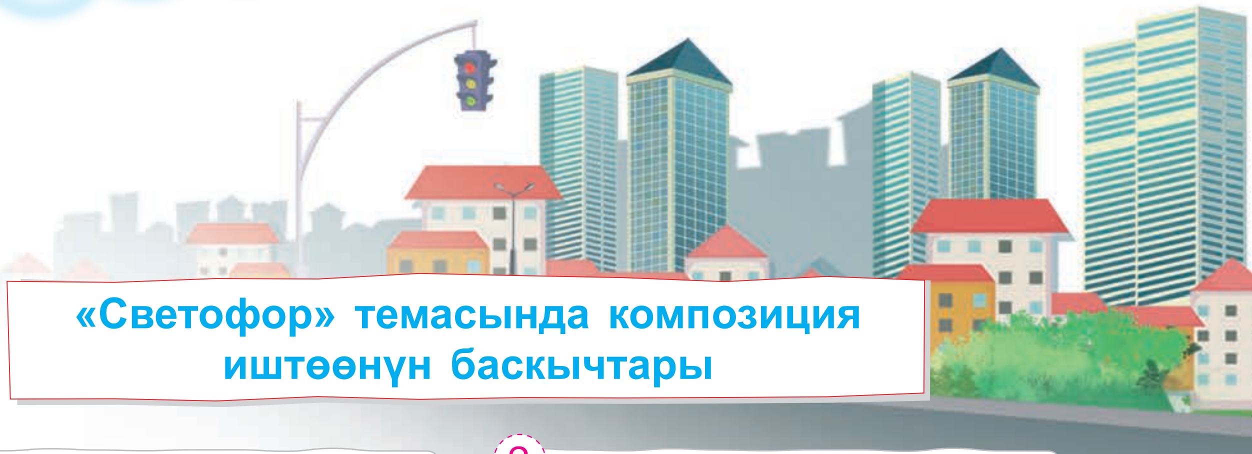

«Светофор» темасында композиция иштөөнүн баскычтары

1

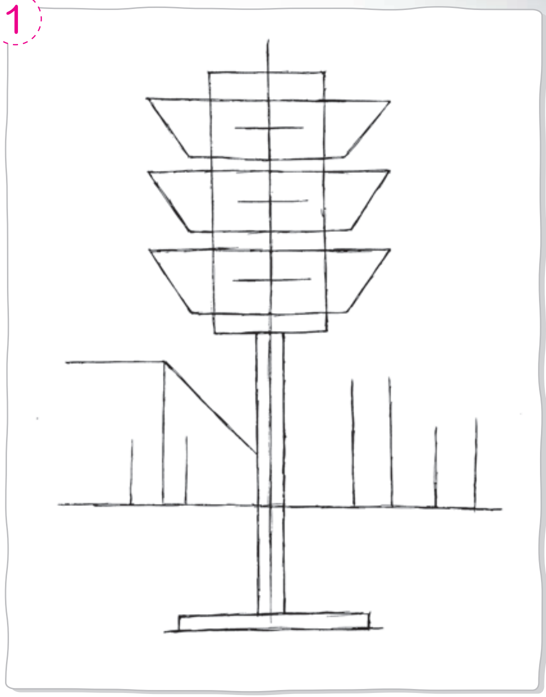

2

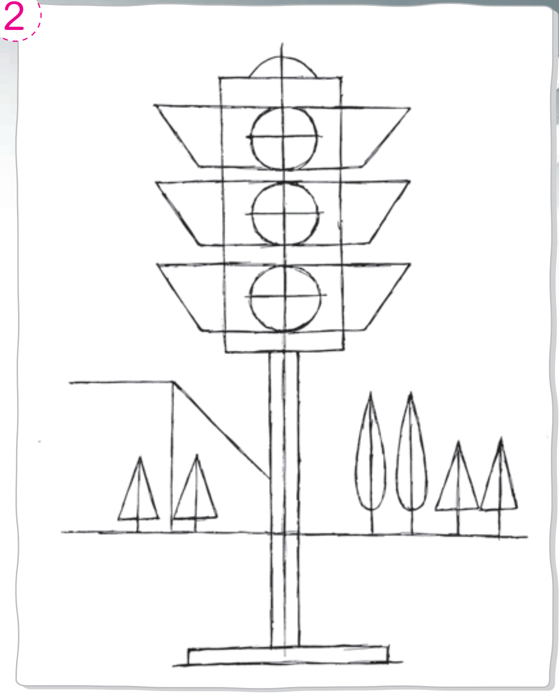

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

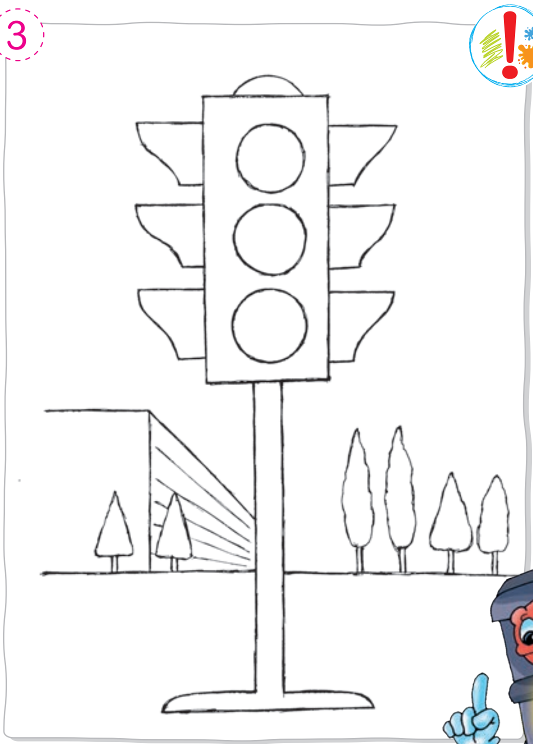

4

«Светофор» темасында композициянын сүрөтүн иш дептерине тарт.

1. Светофор канча түстүү чырактардан турат?
2. Светофор кандай электрондук курулма?

«Светофор» композициясын аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

28-тема

«ВЕЛОСИПЕДЧИ» ТЕМАСЫНДА КОМПОЗИЦИЯ ИШТӨӨ

Велосипед – буттун күчү менен жүрүүчү дөңгөлөктүү унаа. Мурунку сабактарда алган билимибизди өнүктүрүп, «Велосипедчи» деген темада композиция тартабыз.

«Велосипедчи» темасындагы композицияны удаалаштык негизинде тартуу.

«Велосипедчи» темасында композиция тартуу баскычтары

1

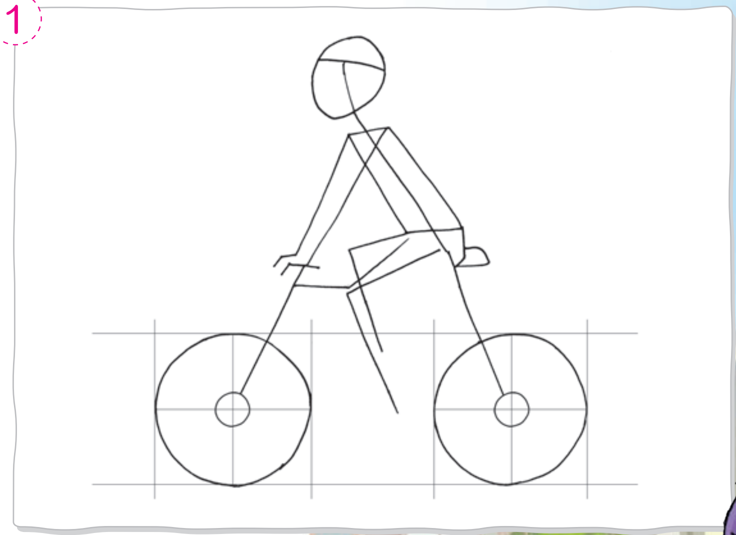

2

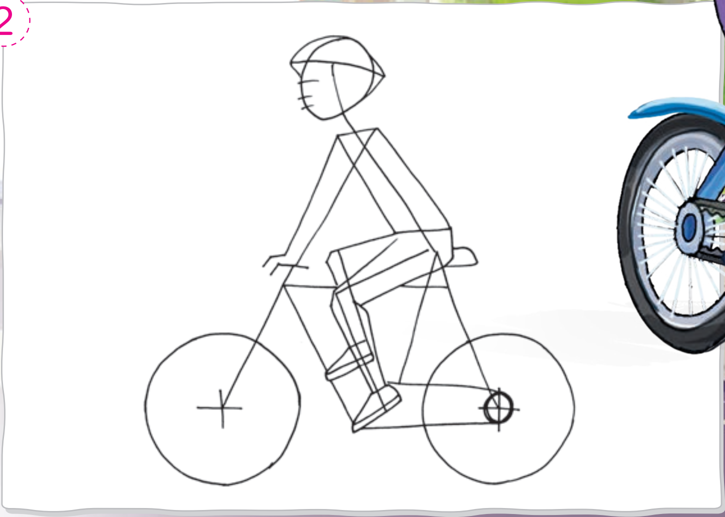

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

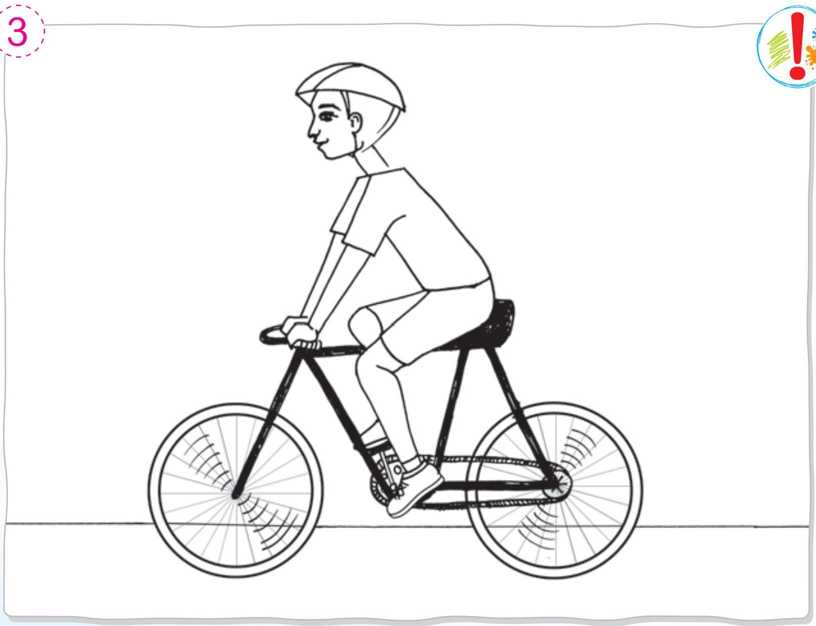

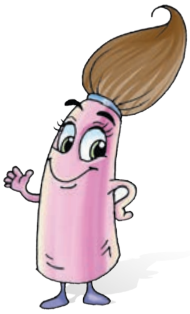

4

«Велосипедчи» темасында композицияны иш дептерине тарт.

1. Велосипед кандай унаа?
2. Композициянын үчүнчү баскычында кандай иш аткарылат?

«Велосипедчи» композициясын аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

29-тема

«ЖОЛДУН КЕСИЛИШИНДЕГИ АВТОМОБИЛЬ» ТЕМАСЫНДА КОМПОЗИЦИЯ ИШТӨӨ

Автомобиль – бул кыймылдаткыч менен башкарылган унаа. Ал адамдарды узагын жакын кылат.

«Жолдун кесилишиндеги автомобиль» темасында композиция тартууну баскычтары.

«Жолдун кесилишиндеги автомобиль» темасында композиция тартуунун баскычтары

1

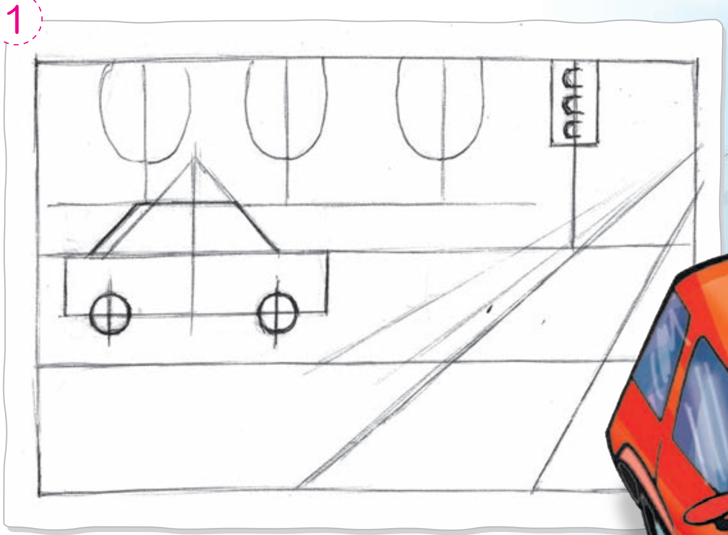

2

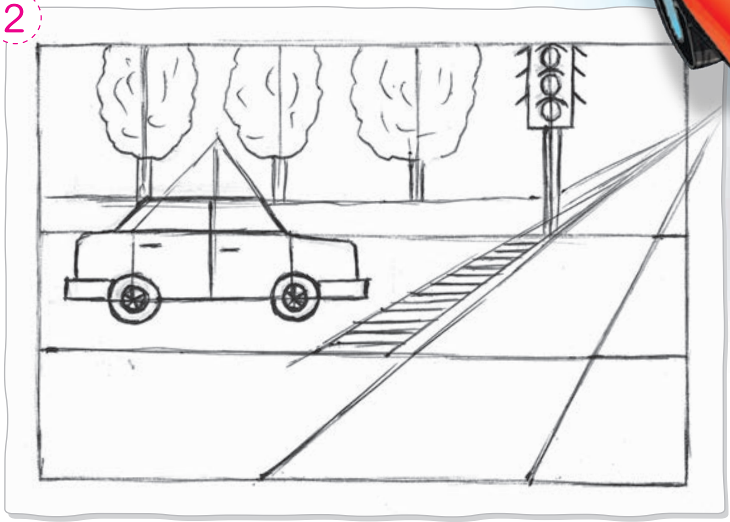

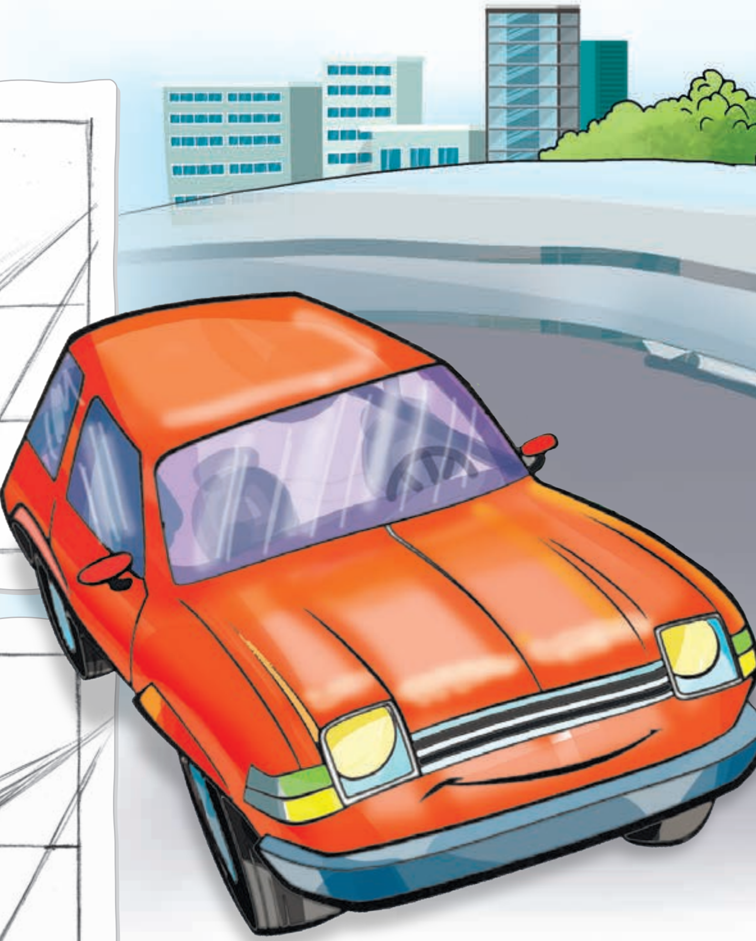

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

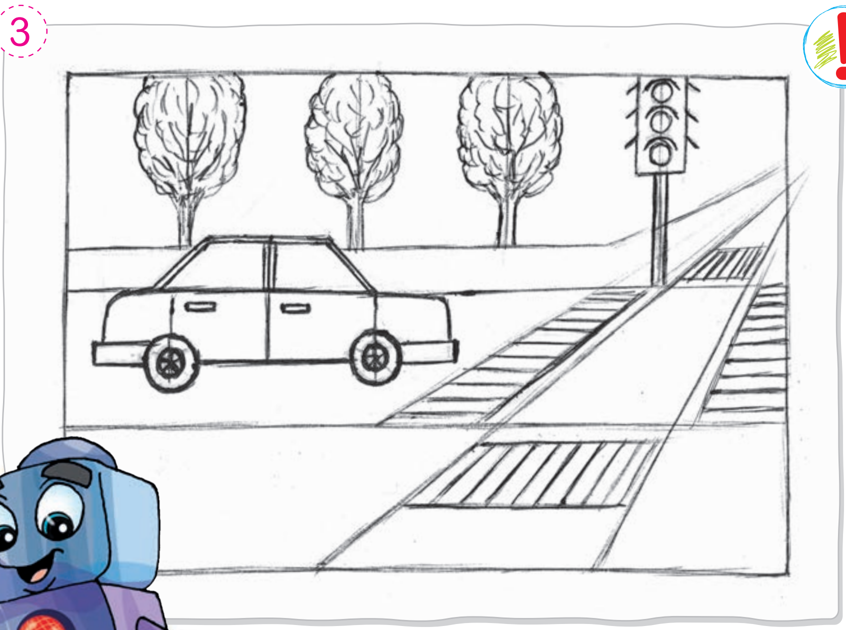

4

«Жолдун кесилишиндеги автомобиль» композициясын иш дептерине тарт.

1. Автомобиль кандай унаа?
2. Композициянын төртүнчү баскычында кандай иш аткарылат?

«Жолдун кесилишиндеги автомобиль» композициясын аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

30-тема «ЖҮК МАШИНАСЫ» ТЕМАСЫНДА КОМПОЗИЦИЯ ИШТӨӨ

Жүк машинасы – бул курулуш учурунда керексиз жүктөрдү алып салуу жана курулуш материалдарын ташуу үчүн колдонула турган транспорт каражаты.

«Жүк машинасы» темасына композиция тартканда, жүк машинаны жана анын тегерегиндеги кошумча элементтерди сүрөттөө керек болот.

«Жүк машинасы» темасында композиция тартуунун баскычтары

1

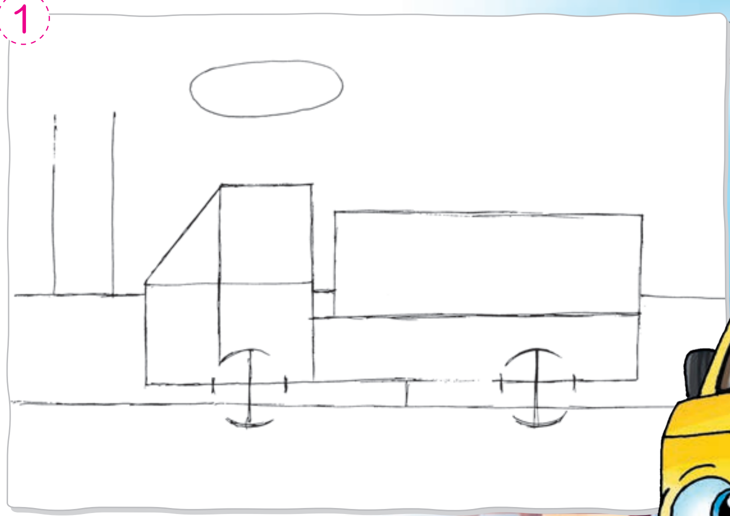

2

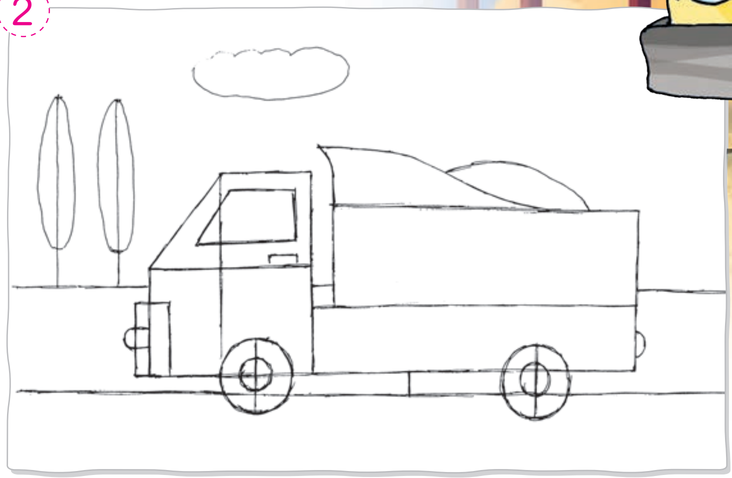

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

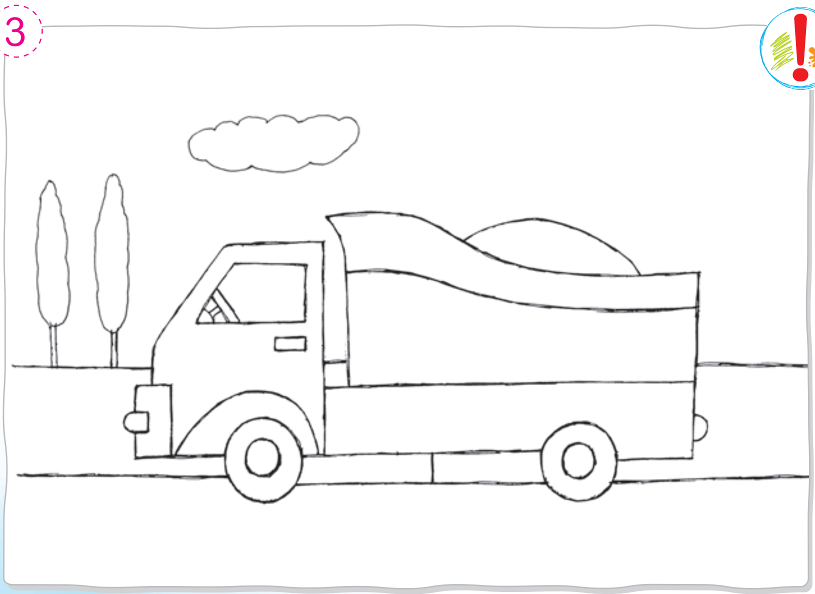

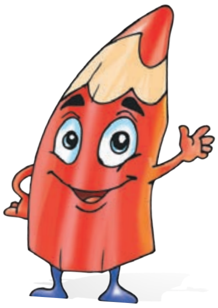

4

«Жүк машинасы» темасындагы композициясыны иш дептерине тарт.

1. Жүк машинасынын тартууда биринчи баскычында кандай геометриялык фигураларды көрүп жатасың?
2. Жүк машинасы кандай транспорт каражаты?

«Жүк машинасы» композициясын аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

31-тема

«ВЕРТОЛЁТ ЖАНА САМОЛЁТТОРДУН УЧУШУ» ТЕМАСЫНДА КОМПОЗИЦИЯ ИШТӨӨ

Вертолёт жана самолёттор – аскердик, жүргүнчү ташуучу жана башка функцияларды аткаруучу аба транспорту болуп саналат.

«Вертолёт жана самолёттордун учушу» темасына композиция тартууда симметрияны жана жардамчы сызыктардан пайдалан.

«Вертолёт жана самолёттордун учушу» темасында композиция тартуунун баскычтары

1

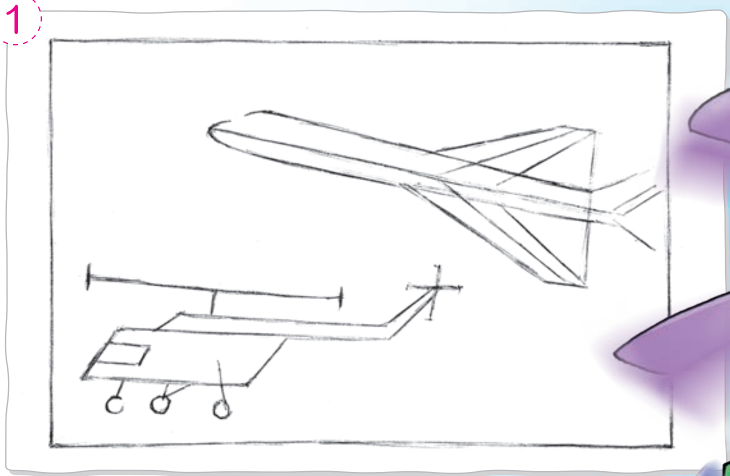

2

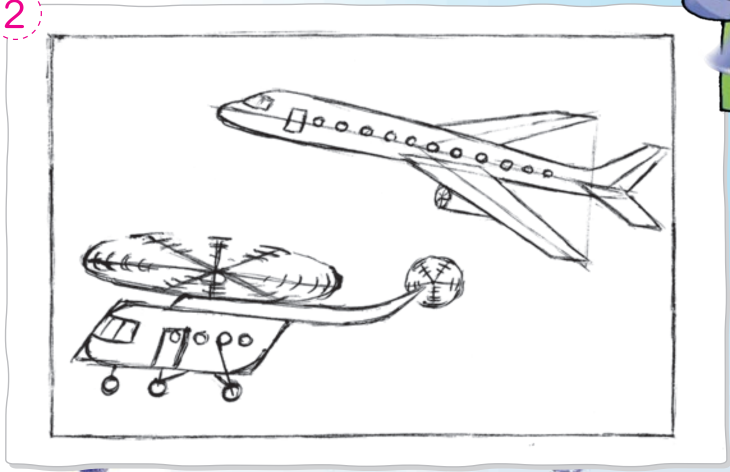

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

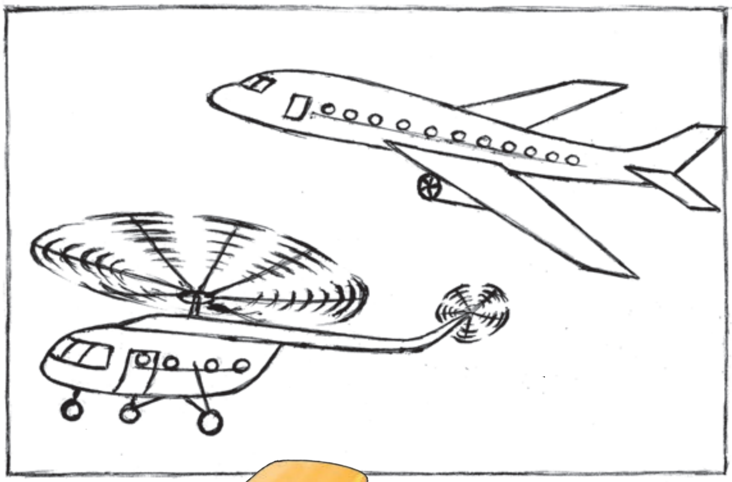

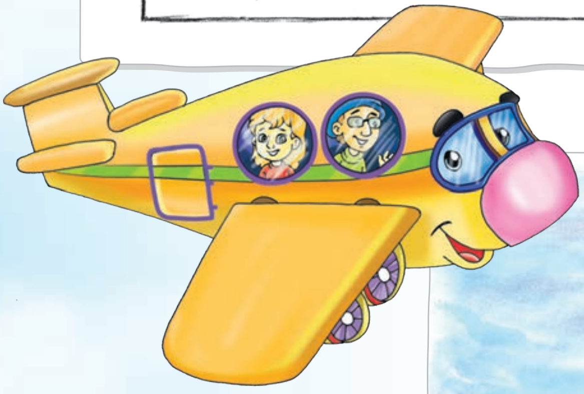

4

«Вертолёт жана самолёттордун учушу» темасындагы композицияны иш дептерине тарт.

1. Вертолёт жана самолёттордун кандай транспорт каражаты эсептелинет?
2. Вертолёт жана самолёттордун түзүлүшүндөгү айырманы айт.

«Вертолёт жана самолёттордун учушу» композициясын аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

32-тема

«ДЕҢИЗ КЕМЕЛЕРИ» ТЕМАСЫНДА КОМПОЗИЦИЯ ИШТӨӨ

Кеме – океан же деңиз сыяктуу суу менен жүк жана жүргүнчүлөрдү ташуучу транспорттун бир түрү.

Деңиз кемелеринин суу асты жана суу үстү түрлөрү бар.

«Деңиз кемелери» темасында композиция тартуу үчүн симметрияны жана жардамчы сызыктардан пайдалан.

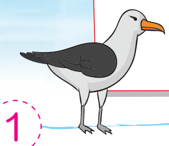

«Деңиз кемелери» темасында композиция тартуунун баскычтары

1

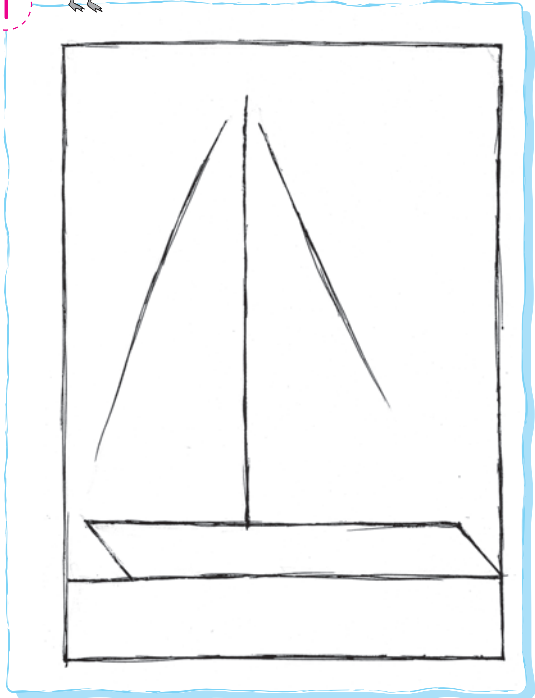

2

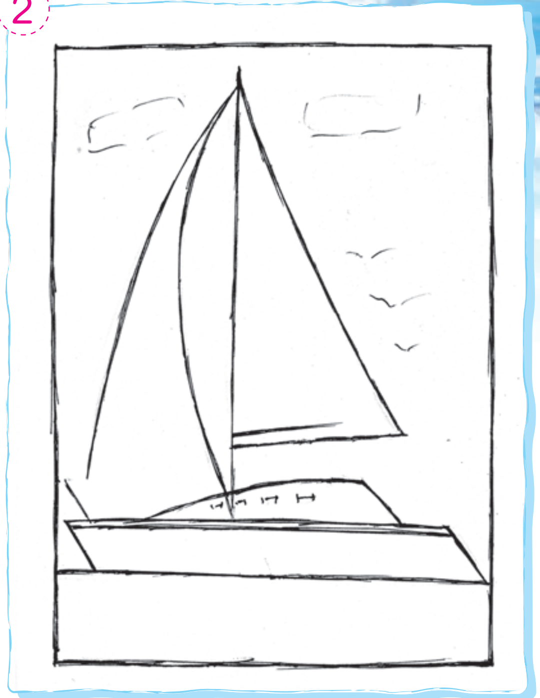

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

4

«Деңиз кемелери» темасындагы композицияны иш дептерине тарт.

1. Кемелер кандай транспорт түрү?
2. Кемелердин кандай түрлөрү бар?

«Деңиз кемелери» композициясын аягына чыгар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

33-тема. 4-текшерүү иши

«ТРАНСПОРТ» ТЕМАСЫНДА КОМПОЗИЦИЯ ИШТӨӨ

«Транспорт» темасында сүрөт тарт.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

34-тема «МЕНИН КАНИКУЛДАГЫ САЯКАТЫМ» ТЕМАСЫНДА КОМПОЗИЦИЯ ИШТӨӨ

«Афросиёб» ылдам жүрүүчү поездинде тарыхый шаарларда болгонсуңбу? Көргөн тарыхый шаарларыңды эске ал. Көргөндөрүңдүн негизинде «Менин каникулдагы саякатым» темасында композиция иште.

«Менин каникулдагы саякатым» темасында композиция тартуунун баскычтары

1

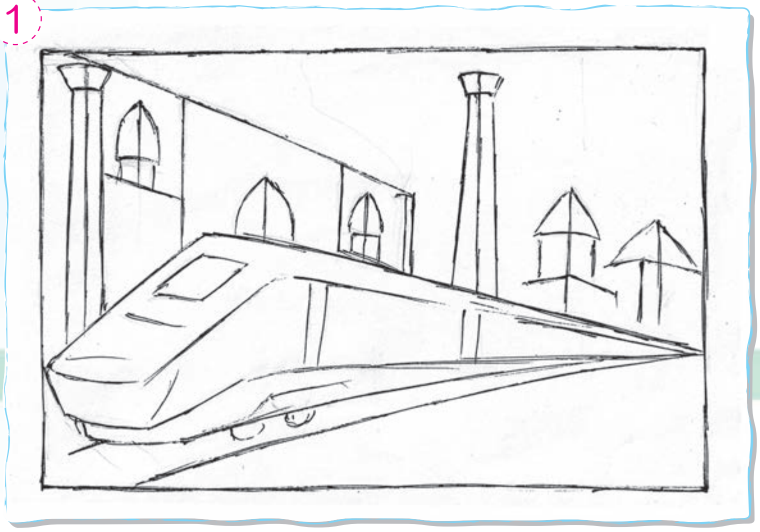

2

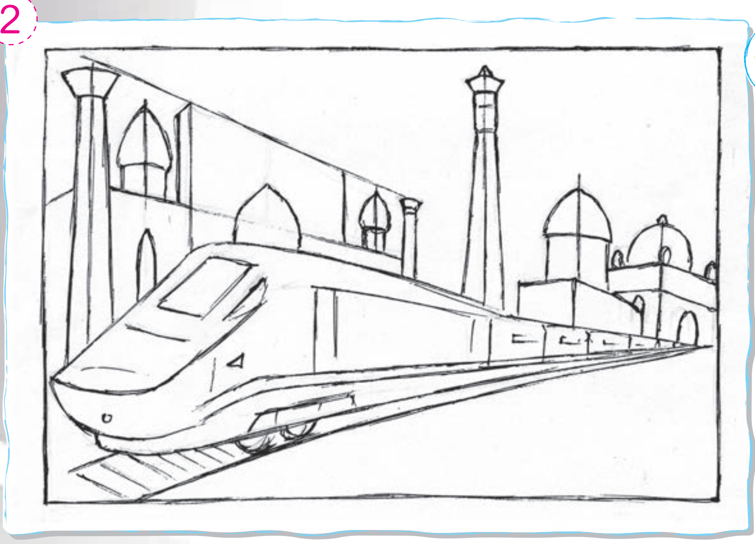

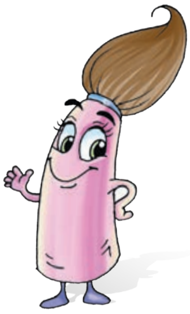

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

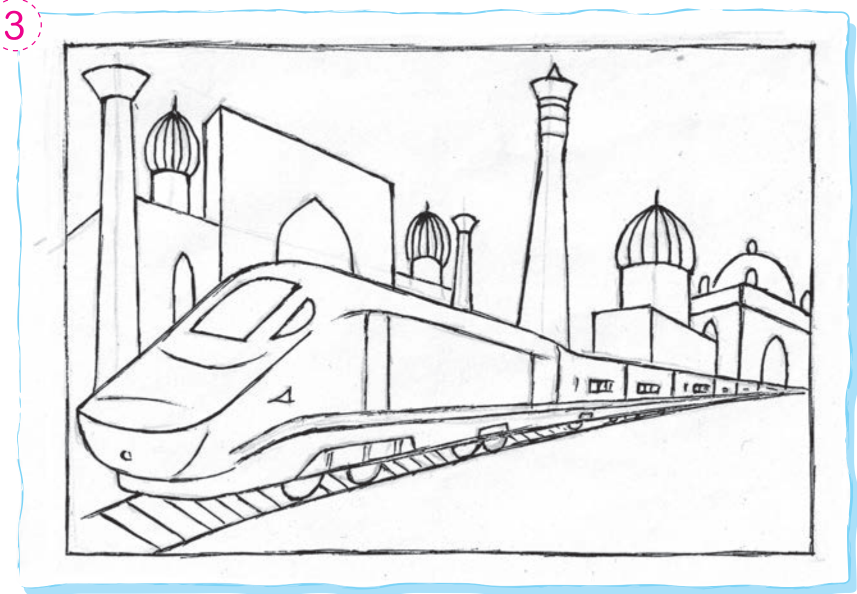

4

«Менин каникулдагы саякатым» темасындагы композицияны иш дептерине тарт.

1. Каникулда кайсы жерлерге саякат кыласың?
2. «Менин каникулдагы саякатым» темасындагы композициянын биринчи баскычында кандай иш аткарабыз?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Сүрөт өнөрү [Текст]: 2-класс үчүн окуу китеби / К. Мирахмедов [жана башк].
– Ташкент. Республикалык билим берүү борбору, 2021. – 80 б.

ISBN 978-9943-7475-1-7

УУК 75(075.3)
КБК 85.1я72

O‘quv nashri

Kudrat Miraxmedov, Barno Yunusova, Nurmon Berdiyev

TASVIRIY SAN'AT

Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining
2-sinfi uchun darslik
(Qirg‘iz tilida)

Художниктер *Умид Сулаймонов*
Дилназа Мирхакимова
Которгон *Гүлзада Шерматова*
Редактору *Абиба Юнусалиева*
Көркөм редактор *Сарвар Фарманов*
Техн.редактору *Акмал Сулаймонов*
Дизайнер *Дилмурод Мулла-Ахунов*
Компьютерде даярдаган *Алимардан Акилов*

Басууга 31.08.2021-жылы уруксат берилди.
Форматы 60x84 1/8. Ариал гарнитурасы.
Кегли 16 шпондуу. Офсеттик басма.
Шарттуу басма табагы 9,30. Эсептик басма табагы 8,57.
Нускасы . Буюртма № ___.

“Kolorpak” ЖЧК басмаканасында басылды. Ташкент шаары,
Юнусабад району, Янгишахар көчөсү,1-А.

COLORPACK

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Ижарага бериле турган окуу китебинин абалын көрсөтүүчү жадыбал

№	Окуучунун аты-жөнү	Окуу жылы	Окуу китебинин алынгандагы абалы	Класс жетекчисинин колу	Окуу китебинин тапшырылгандагы абалы	Класс жетекчисинин колу
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						

Окуу китеби ижарага берилип, окуу жылынын аягында кайтарып алынганда жогорудагы жадыбал класс жетекчиси тарабынан баалоонун төмөнкү критерийлеринин негизинде толтурулат:

Жаңы	Окуу китебин пайдаланууга алгачкы жолу берилгендеги абалы.
Жакшы	Мукабасы бүтүн, китептин негизги бөлүгүнөн ажырабаган. Бардык барактары бар, жыртылбаган, жылбаган, беттеринде жазуу-чийүүлөрү жок.
Канааттандырарлуу	Мукабасы эзилген, бир аз чийилип, беттери тытылган, китептин негизги бөлүгүнөн ажыраган түрү бар, пайдалануучу тарабынан канааттандырарлуу даражада оңдолгон. Ажыраган барактары кайра желимделген, айрым беттерине чийилген.
Канааттандырарлуу эмес	Мукабасы жыртылган, бетине чийилген, негизги бөлүгүнөн ажыраган же таптакыр жок, канааттандырарлуу даражада оңдолбогон. Барактары жыртылган, жетишпейт, сызып, боёп ташталган. Окуу китебин кайра калыбына келтирүүгө болбойт.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE